

Ilkka Moilanen

Kauhavan hirvijokiset muisteloo

Yhteisöllinen muistelu

Opinnäytetyö

Kevät 2015

Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Geronomi (AMK) – tutkinto-ohjelma

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Koulutusohjelma: Vanhustyön tutkinto-ohjelma Geronomi (AMK)

Tekijä: Ilkka Moilanen

Työn nimi: Kauhavan hirvijokiset muisteloo

Ohjaaja: Marita Lahti ja Elina Hietaniemi

Vuosi: 2015

Sivumäärä: 45

Liitteiden lukumäärä: 1

Tämän työn tarkoituksena oli kuvata mitä Kauhavan Hirvijoen kyläläiset yhteisöllisesti muistelevat. Työn toimeksiantajana oli Raha-automaattiyhdistyksen tukema ”Kulttuurista muistoja”-hanke vuosille 2012-2015. Hankkeen aikana muisteluryhmä oli kokoontunut useita kertoja. Tavoitteena tällä työllä oli löytää pienelle kyläyhteisölle merkityksellisiä muistoja.

Opinnäytetyössä sovellettiin laadullista tutkimusmenetelmää. Tutkimusaineisto kerääntyi kuuden muistelukerran aikana saaduista nauhoituksista. Aineistonkeruumenetelmä opinnäytetyössä oli teemahaastattelu. Tutkimusaineisto on luokiteltu sisällönanalyysillä. Tuloksista sain kolme luokkaa: pääluokka, yläluokka ja alaluokka, joiden avulla lähdin selvittämään tutkimuksen tuloksia. Pääluokassa oli ryhmänohjaajan ennalta antama teema. Pääluokkia löytyi yhteensä viisitoista. Yläluokkaan tulivat ne aiheet, joihin muisteluryhmän keskustelu eteni pääluokka-aiheesta. Alaluokkaan otettiin suoria lainauksia ryhmäläisten muistoista.

Tuloksena saatiin neljä erilaista kokonaisuutta: yhdessä tekemisen muistot, arjen muistot, taitajat muistoissa ja siirtolaisuus muistoissa. Näihin kokonaisuuksiin sisältyivät merkitykselliset muistot. Lisäksi merkitykselliset muistot ovat luonnollisesti edesauttaneet Kauhavan Hirvijoen kyläläisten yhteisöllisyyttä. Tutkimustuloksista toivon olevan hyötyä Kauhavan Hirvijoen nuorisoseuralle. Yhteisöllisestä muistelusta ei ole kovin paljon tutkittua tietoa, joten tulokset tuovat uutta näkökulmaa aiheesta.

Avainsanat: muistelu, yhteisöllinen muistelu, yhteisö, yhteisöllisyys,

THESIS ABSTRACT

Faculty: Health sciences and Social Work

Degree programme: Bachelor degree of elderly care

Specialisation: Bachelor of Elderly care

Author: Ilkka Moilanen

Title of thesis: The Villagers of Kauhava`s Hirvijoki Reminisce

Supervisor: Marita Lahti ja Elina Hietaniemi

Year: 2015 Pages: 45 Number of appendices:1

The meaning of this thesis was to show what villagers of Hirvijoki are remembering together. The ordering party of this thesis was "Cultural Reminiscence" – project, which took place between 2012 and 2015, and was supported by the Slot Machine Association. During the project, the reminiscence group has gathered several times. The aim of this thesis is to discover meaningful memories for the village community.

The study was carried out using a qualitative research method. The material of the research was collected during six gatherings of the reminiscence group. The theme interview was the method used for collecting the material, which was then analyzed using content analysis. The results were grouped into three categories: the main category, the upper category and the subcategory. According to these categories, the results were defined. In the main category, there was a theme previously provided to the reminiscence group by the group leader. Main categories were found fifteen in total. In the upper category, there were the themes for discussion of the group members. The subcategory contains direct citations from villagers' memories.

The final result provided four bigger entireties: memories of doing together, memories of weekdays, memories of skillful persons and immigration in memories. In these entireties were included meaningful memories. Furthermore, the meaningful memories naturally contributed to the communality spirit in the Village of Hirvijoki in Kauhava. The thesis's author would like the results of this study to be of help for the youth association of Kauhava Hirvijoki. There are not many researches on collective remembering, so the results provide some new perspective on the subject.

Keywords: Reminiscence, collective remembering, commune, communality

SISÄLTÖ

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ	3
THESIS ABSTRACT	4
SISÄLTÖ	5
1 JOHDANTO	7
2 MUISTELUIDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	8
2.1 Hirvijoen nuorisoseura	8
2.2 Kulttuurista muistoja-hanke	9
3 MUISTELU KERTOMISEN MENETELMÄNÄ	10
3.1 Muistelu.....	10
3.2 Muistelun perspektiivit.....	12
3.3 Muistelun tukeminen vanhustyössä	14
3.4 Vanhusten muisteluryhmä.....	15
3.5 Yhteisöllinen muistelu	17
4 YHTEISÖ JA YHTEISÖLLISYYS	20
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	23
5.1 Laadullinen tutkimus	23
5.2 Teemahaastattelu muistojen keruumenetelmänä.....	25
5.3 Aineiston käsittely ja analysointi.....	25
5.4 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset.....	26
6 TULOKSET	28
6.1 Yhdessä tekemisen muistot	28
6.1.1 Työväentalo	28
6.1.2 Nuorisoseurantoiminta	29
6.1.3 Kylätoimikunta.....	30
6.2 Arjen muistot	30
6.2.1 Kaupat.....	31
6.2.2 Pirtuaika	31
6.2.3 Puhelinkeskus.....	32
6.2.4 Sähkö.....	32

6.2.5 Posti.....	33
6.3 Taitajat muistoissa	33
6.3.1 Sepät.....	33
6.3.2 Kopantekijät	34
6.3.3 Jouhiat	35
6.3.4 Valokuvaajat	35
6.3.5 Suksisepät	36
6.4 Siirtolaisuus muistoissa.....	36
6.4.1 Karjalaiset	37
6.4.2 Siirtolaiset	37
6.5 Tulosten tarkastelua.....	38
7 POHDINTA	40
7.1 Johtopäätökset.....	40
7.2 Oppimiskokemukset.....	41
7.3 Eettisyys.....	42
7.4 Luotettavuus	43
LÄHTEET	45
LIITTEET	47

1 JOHDANTO

Sosiaalisen media, digitalisoituminen ja materialismi voivat aiheuttaa sen, että ihmisen itse luomat muistot ovat katoavaa kansanperinnettä. Nuoret voisivat hyvinkin saada perinnökseen jotain aidompaa vanhemmiltaan ja isovanhemmiltaan, kuten aitoja muistoja. Erilaiset elämäntapablogit ja facebook ovat hyviä esimerkkejä nykynuorten ja vanhempienkin käsityksestä jättää muisto omasta elämästään toisille. Tämä kaikki on kuitenkin tavallaan teennäistä itseään vertailua muihin. Muistoja on joka tapauksessa kuitenkin helpompi tallentaa nykypäivänä enemmän kuin koskaan (Hohenthal-Antin 2009,15.)

Opinnäytetyöni aiheena on yhteisöllinen muistelu. Pidän aihetta mielenkiintoisena, koska muistelu koskettaa meitä kaikkia. Se ei ole pelkästään vanhusten juttu. Se on yleinen inhimillinen ajanviette kaikkialla maailmassa. Lisäksi yhteisöllisestä muistelusta ei ole tehty kovinkaan paljon tutkimuksia. Uuden tiedon hankkiminen kiinnostaa myös minua. Idea työhön tuli yhteistyökumppanilta Etelä-Pohjanmaan muistiyhdistykseltä, jolla on meneillään ”Kulttuurista-muistoja”-hanke. Hankkeeseen liittyen Kauhavan Hirvijoen kylässä on kokoontunut muisteluryhmä useita kertoja. Nauhoitetut tarinat olivat tutkimukseni kohteena. Tarinat koskevat Hirvijoen nuorisoseuran vanhoja muistoja, joten tutkimukseni on rajattu pienen kyläyhteisön sisälle.

Tavoitteena tällä työllä on löytää pienelle kyläyhteisölle merkityksellisiä muistoja. Työn tarkoituksena on kuvata mitä Kauhavan Hirvijoen kyläläiset muistelevat. Teoriaosiossa avasin työhöni liittyviä käsitteitä, sekä kerroin työn tutkimuksellisen metodologian.

2 MUISTELUIDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 Hirvijoen nuorisoseura

Kylä johon opinnäytetyöni liittyy, sijaitsee kiemurtelevan joen varrella Kauhavalla. Kylä on nimeltään Hirvijoki. Kylä sijaitsee Etelä-Pohjanmaan maakunnassa. Monella on varmasti kuva pohjalaisista ihmisistä pahapäisinä ja liian vahvoina persoonina. Heidän identiteettinsä on suorastaan myyttinen. Terve omanarvontunto ja perinteistä kiinnipitäminen kuuluvat pohjalaiseen luonteeseen. Maakunnassa toimii vieläkin yhdistyksiä ja toimikuntia, jotka ylläpitävät perinteitä. Kyläyhteisöllä on aina ollut suuri merkitys Pohjanmaalla. Vanha kyläyhteisö piti tarkan rajan naapurikyliin. Kylien välillä käytiin tappeluja erilaisissa tapahtumissa. Pohjalaisessa kulttuurissa riittää tutkimusaiheita, ja kulttuurin tutkiminen onkin yksi parhaista tavoista säilyttää se. (Vaasan yliopisto 2001.)

Ihmiset ovat olleet kautta aikojen aktiivisia Etelä-Pohjanmaalla järjestäytymään. Laihialaisten, härmänmaan ja kauhavalaisten nuorten patrioottiset ja nationalistiset ajatukset kohtasivat ja siitä syntyi kipinä nuorisoseuran toiminnasta. Henkilö nimeltä Juho Hietanen otti asian esille ensimmäisenä vuonna 1881 lehtikirjoituksessaan. Hänellä oli toive vähentää nuorten talonpoikien ja koululaisten eriarvoisuutta. Ajatuksena oli myös sivistää ja opettaa tapoja ihmisille. Yleinen ongelma nuorilla oli juopottelu ja tappeleminen. Nuorisoseuran toiminta tarjoaisi toimintaa, juhlat eivät olisi pääasia, vaan kokouksissa olisi esitelmää, lausuntaa ja laulua. Tarkoituksena oli vahvistaa oman kansan identiteettiä, joten kyseiset asiat liittyivät usein kansan omiin tapoihin. Sukupuoliroolit tulivat selvästi esille nuorisoseurayhdistysten ajatuksissa, koska miehille ja naisille oli suositeltu lukemaan eri kirjallisuutta. Naiset opettelivat niin sanottuja naistentöitä, kuten käsitöitä ja lastenhoitamista. Miehet puolestaan keskittyivät maanviljelyyn. (Hirvijoki 2007, 83.)

Paheita kuten liiallista juopottelua ja tupakointia tulisi välttää. Ensimmäinen nuorisoseura Suomessa syntyi, kun Matti Sippola ja nuoret lyseolaiset Yrjö Näykki, Juho Heikki Kala ja talonpoika Kustaa Fräntilä inspiroituivat Hietasen lehtikirjoituksesta ja ryhtyivät tuumasta toimeen. Näin se syntyi 24.6.1881 Kauhavan nuorisoseura.

seuran yhtiön Hahtomaassa Kalan torpalla. Seuran toiminta kuitenkin hiipui 1883 vuoden lopulla. Seuralaiset olivat kiinnostuneita enemmän tansseista ja muista huveista. Nykyinen Kauhavan nuorisoseura, jota opinnäytetyönikin käsittelee, syntyi 1890 vuonna kaiken tämä seurauksena ja siitä lähti liikkeelle merkittävä kansalaistoiminta. (Hirvijoki 2007, 83 – 84.)

Yli satavuotiaan taivalensa aikana Hirvijoen nuorisoseuran arvot ja toimintatavat ovat säilyneet samoina. Näytteleminen, kurssit, lukeminen, urheilu, raittius, kilpailut ovat olleet kokoajan teemoina toiminnassa. Yhteiskunnassa tapahtuvat asiat, kuten sodat ovat tuoneet vaihtelua jonkin verran nuorisoseuran toimintaa. Välillä toiminta oli aktiivisempaa ja välillä passiivisempaa. Seura on pitänyt toimitilojaan julkisesti yllä. Rakennukset ovat mahdollistaneet kyläläisten kokoontumisen talvelakin. Kokoontumisissa he pystyivät tekemään päätöksiä kylän asioista. Muun muassa Jylhän sähköosuuskunta on saanut alkunsa nuorisoseuran toiminnasta. Läheiset nuorisoseurat Ylikylässä, Oravassa ja Keskikunnassa eivät ole saavuttaneet samanlaista aktiivisuutta, kuin Hirvijoen nuorisoseura. (Hirvijoki 2007, 105.)

2.2 Kulttuurista muistoja-hanke

Etelä-Pohjanmaalla on käynnissä Kulttuurista muistoja-hanke. Hanketta hallinnoi Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistys. Hankkeen tarkoituksena on tarjota kulttuuri- ja taideharrastusmahdollisuuksia ikäihmisille, muistisairaille ja heidän omaisilleen omassa kunnassa ja kylässä. Hankkeen rahoittajan toimii Raha-automaattiyhdistys. Yhteistyökumppanina on Etelä-Pohjanmaan Nuorisoseura ry. Lisäksi yhteistyössä on muitakin yhdistyksiä ja kuntien toimijoita. Hankkeeseen kuuluu myös ennaltaehkäisevä työ. Hanke on osa Eloisa-ikä ohjelmaa. Ohjelma on Raha-automaattiyhdistyksen avustusohjelma vuosille 2012-2017. Eloisa ikä-ohjelman tarkoituksena on luoda hyvät edellytykset ikäihmisen arjelle. Kokoontumispaikkoina ovat kyläkerhotilat, kyläkoulut ja nuorisoseurat. Kulttuurista muistoja-hanke toteutetaan vuosina 2012 -2015. Hankkeeseen liittyvä muisteluryhmä on opinnäytetyöni varsinainen kohde. (Muistiyhdistys 2014.)

3 MUISTELU KERTOMISEN MENETELMÄNÄ

3.1 Muistelu

Muistelu ei tarkoita pelkästään mennyttä, vaan se on jotain mitä teemme täällä ja nyt. Muistelu on jotain eniten meissä, mutta ei kaikkea meissä. Jotkut ihmiset muistelevat enemmän ja toiset vähemmän. Jotkut eivät pidä muistelusta, kun toiset nauttivat siitä enemmän, koska se tuo erilaisia tuntemuksia ja merkityksiä. Muistelu ei ole pelkästään vanhojen ihmisten ”juttu”, eikä se tarkoita, vanhana olemista. Muistelu on maailmanlaajuinen kulttuurinen ilmiö ja yleinen inhimillinen ajanviete. Muistelu on tunneperäinen kokemus, joka voi vahvistaa ihmistä henkisesti, mutta toisaalta muistelusta on hyvä tietää, että kaikki eivät halua katsoa menneisyyteen, siksi ketään ei pidä pakottaa siihen. Muistelu voi olla teko tai prosessi siitä, kun palautellaan mieleen asioita menneistä. Tai se voi olla prosessi ajattelusta tai kerronnasta, jotka liittyvät menneeseen. Muistelu voi ohjautua yhteen muistoon tai sarjaan mieleen palautuvia muistoja. (Gibson 2006, 2,13,14 ; Sim 1997, 11-13).

Tärkeimpänä muistelussa nähdään itse prosessi ja kokemukset siitä. Muistelua voidaan toteuttaa tahattomasti tai ohjatusti. Se voi tapahtua yksin tai muisteluryhmässä muiden kanssa. Muisteluryhmässä voidaan tuottaa kerronnallisesti eli narratiivisesti omaa elämäntarinaa. Sen avulla pohditaan menneisyyttä ja peilataan siitä visioita tulevaisuuteen. Tärkeä sana muistelusta on rekonstruktio. Tarkoittaa sitä, että, kun muistellaan, niin se ei ole suora kopio tapahtuneesta, vaan muisti valikoi ja järjestee sekä luo uusia kokemuksia muistoille. Kerrottaessa muistoja riippuu myös kuulijasta millainen muisto on. Kertomukset muistoista ovat subjektiivisia eli riippuvat siitä miten asiat on koettu. Muistelu on toiminta, joka ainakin jollain tapaa ylläpitää tiedollista ja tajunnallista kykyä henkilöllä. Yhden asian muistaminen voi johtaa usean uuden asian muistamiseen. Muistellessaan henkilö antaa merkitystä minäkuvalleen. Muistelu auttaa myös yhdistämään menneen tulevaisuuden kuvat yhteen. (Vallejo Medina, Vehviläinen, Haukka, Pyykkö & Kivelä 2005, 82.)

Kyky muistaa asioita on välttämätön, että pystymme elämään tavallista inhimillistä elämää. Sen avulla olemme luoneet itsellemme identiteetin eli pystymme hahmottamaan keitä olemme, missä asumme ja miten kannattaa toimia tulevaisuudessa. Muisti on niin itsestään selvä asia, että monikaan ei välttämättä osaisi suoraan sanoa sen tehtäviä. Silloin, kun muistamisen vastakohta unohtaminen tapahtuu, usein havahdumme menettäneemme jotain tärkeää. Muisteluprosessi on vaiheittain tapahtuva. Se voidaan jakaa neljään eri vaiheeseen. Ensimmäinen on tapahtunut asia todellisuudessa. Toinen vaihe on tapahtuma koettuna. Kolmas on tapahtuman muistamisen prosessi. Viimeinen vaihe on muistettu versio tapahtuneesta. (Korkiakangas 1999, 155 & 174.)

Olennainen ja mielenkiintoinen asia mikä liittyy muisteluun, on nostalgia. Se tarkoittaa muistojen lietsomista erilaisilla mielihyvän tunteilla, ja voisi jopa sanoa, että melankolisella kaipauksella. Tunteiden värittämät muistot mielletään monesti nostalgiksi tavallisissa keskusteluissa. Nostalgia on tunne, jota voi tarkastella useasta eri näkökulmasta. Siihen liitetään sekä muistelua, että unohtamista. Käytännössä mikä tahansa menneisyyden asia voi käynnistää meissä nostalgian tunnetta, jos asiaan liittyy jokin myönteinen kokemus. Muisteltavat asiat, jotka ovat tapahtuneet, eivät välttämättä tapahtumahetkellä aiheuta minkäänlaista tunnereaktiota, mutta sitten muisteltaessa asiaa nostalginen tunne herää. Nostalgisen muistelun ja tavallisen muistelun ero on, että nostalgiaan liittyy jonkintasoista ikävöintiä ja kaipausta. Monesti nostalgia liittyykin lapsuuden muistoihin ja lapsuudessa esiintyvään turvallisuuden tunteeseen. Nostalgiaan ei oikeastaan sisälly negatiivisia tuntemuksia. Melankoliaa siihen voi sisältyä, mutta se on enemmänkin surumielestä kaipausta, joka yleensä lisää vain tunteen myönteisyyttä. Tarkoituksena nostalgisessa muistelussa on poistaa kaikki epämiellyttävä muisto ja yrittää muuttaa se miellyttäväksi. Pirjo Korkiakangas (1999) kirjoittaa, että nostalgiaa on eriasteista. Yksinkertainen nostalgia, reflektiivinen nostalgia ja tulkitseva nostalgia. Yksinkertainen nostalgia on näistä kolmesta yleisin ja sellainen joksi nostalgia normaalisti mielletään. Yksinkertainen nostalgia on juurikin se joka monesti liittyy lapsuuden muistoihin. Muistot lapsuudesta ovat niin iloisia ja kauniita, että niitä kaivataan. (Korkiakangas 1999, 171-173.)

Ihmiset ovat alkaneet huomata, että materialistisen maailman tuoma onni on teennäistä. Elämyksiä ja onnea on hyvä alkaa etsimään jostain pysyvämmästä. Muistot ja muistelu ovat tästä hyviä esimerkkejä. Kaikilla ihmisillä tulee jossain vaiheessa jonkinlaisia vaikeuksia elämässä. Niitä lähdetään ratkomaan omilla henkisillä voimavaroilla. Ihmisellä on omanarvontuntoa ja muistoilla on jokin tietty osuus näissä omanarvontuntoon vaikuttavissa asioissa. Positiiviset ja miellyttävät muistot muistuttavat miten hyvää elämä parhaillaan voi olla, kun taas pahoja muistoja voi käyttää hyödyksi silleen ajattelemalla ”Onhan näistä ikävistä asioista ennekin selvitty”. Ikäviä muistoja voi käsitellä, niin että yrittää muuttaa ajattelutapaa, yrittämällä ajatella asiaa eri näkökulmasta. Menemällä vaikeisiin muistoihin voi oppia nykyistä itseään enemmän. Jälkeenpäin vaikeista muistoista voi huomata, että vaikeimmat ajathan olivat juuri niitä jotka muokkasivat minut tällaiseksi, kuin olen. (Hohenthal-Antin 2009, 15-17.)

3.2 Muistelun perspektiivit

Vanhuksen omia muistoja voidaan ryhmitellä yksittäisiin ja yleisiin henkilökohtaisiin muistoihin, elämäkerrallisiin faktoihin ja minäkokemuksiin liittyviksi. Kun tarkastellaan muistelusta tehtyjä tutkimuksia, on tärkeää huomioon tutkittavan sukupuoli-identiteetti, kulttuuri, yhteiskunta ja elämänhistoria. Tutkimuksissa iäkkäillä naisilla ajatuksissa on ollut koti, ihmissuhteet, sairaudet. Miehillä ajatukset ovat liittyneet enemmän aikaansaannoksiin ja ruumiiseen. Muisteluun vaikuttaa tilanne ja ketä ympärillä on kuulemassa. (Vallejo Medina ym. 2006, 83.)

Psykologisesti katsottuna muistelun merkitys korostuu, kun iäkäs ihminen alkaa määritellä itseään uudestaan ja yhdistää asioita elämästään vanhuuden yhdentymisprosessiin. Muistelun avulla vanhus voi vahvistaa minäkuvaansa ja sitä kautta omanarvontuntoaan. Sen avulla voi myös saada toivoa, että elämä jatkuu kuoleman jälkeen. Muistelu voi tuoda menneestä ajasta tuntemuksia, joita ei enää voi muuten ole mahdollista kokea. Toivo, mielihyvä, lohtu, aistimukset sekä nostalgia, josta jo aiemmin mainittiin, ovat asioita joita muistelu voi tarjota ikäihmisille. Negatiivisista asioista se voi tuoda kipua. Psykologisesta näkökulmasta katsottuna nostalgia voi selkeyttää, jos nykyinen elämä tuntuu sekavalta. Vanhan ihmisen fyysi-

nen kunto ja keho eivät ole niin hyvässä kunnossa, kuin nuorella. Muistelun avulla henkilö voi saada apua hyväksymään asian, että keho ja ruumis alkavat tulla huonokuntoisimmiksi mitä enemmän ikää tulee. Vertailu menneen ja nykyisen välillä tuo helpotusta selvitä vaikeista asioista. ”Onhan näistä ennenkin selvitty” ajatus helpottaa myös nuorempia ihmisiä selviytymään paremmin, kuten myös vanhempia elämän vaikeuksista. Oma-ehtoinen muistelu lisääntyy, kun tapahtuu jotain surullista tai tulee jonkinlainen menetys. Niissä tilanteissa muistelu on keskeisin selviämiskeino. Muistelu antaa virkistystä ja viihdytystä, sekä auttaa mukaantumaan uusiin vaikeisiin olosuhteisiin. Toisaalta muistelu voi myös pahentaa ahdistuneisuutta. Erityisesti narsistiset ihmiset ja henkilöt, jotka eivät ole liikoja mietti-neet menneitä, ovat vaarassa ahdistua muistoista. Yhdistävä tekijä niillä vanhuksilla joita muistot ahdistavat on se, että heidän vanhuuden kypsyemisprosessinsa ei ole edennyt tarpeeksi tai on jäänyt kokonaan kesken. Alakuloisia vanhuksia voi kuitenkin auttaa muistelun avulla. Jos jotain on jäänyt surematta aikoinaan, niin muistelun avulla sen voi tehdä nyt. (Vallejo medina ym. 2006, 83,84.)

Olemassaolon kokemuksen eli **eksistentialismin** merkitys muistelussa korostuu, kun vanhus pohtii asioita mitkä ovat oikein ja mitkä väärin. Hänellä on tietty takaa-ajatus siinä, että haluaa jälkeläistensä muistavan hänen jonkinlaisena. Kuoleman pelko vähenee muistelun avulla ja saadaan jotain pysyvää jäämään, kun maanpäällinen taivallus loppuu. (Vallejo Medina ym. 2006, 84,85.)

Sari Leinonen sanoo pro gradu-tutkielmassaan, että: Muistamisen sosiaalisella aspektilla voidaan viitata sekä siihen, että yleisesti muistetaan sosiaalisesti hyväksytyt asiat ja menneisyyden tulkinnat tai siihen, että omia kokemuksia suhteutetaan kollektiivisuuteen. (Leinonen 2010, 34). **Sosiaalisesta** perspektiivistä katsottuna muisteleminen vanhukselle on sosiaalinen tapahtuma. Kun vanhus saa kertoa jollekin eletystä elämästään, niin se parantaa omanarvontuntoa. Keskusteltaessa muistoista, esimerkiksi muisteluryhmässä, henkilö voi vertailla omia muistojaan muiden henkilöiden muistoihin. Ryhmässä asioiden muistelu on tietysti myös hauskaa ja viihdyttävää. Muistelun avulla taidot kuten kontaktien/suhteiden luominen, ilmaisutaito ja luovuus voivat lisääntyä. Muisteltaessa toisten kanssa voi kokea olevansa uniikki tai samaistua muihin, jos kokemukset ovat olleet samanlaisia. Tästä voi seurata siis itsetunnon kohoamista tai yhteisöllisyyden tuntemista, mutta

myös tunnetta tasa-arvosta. Sosiaaliset tilanteet, joissa muistellaan mahdollistavat muiden opettamisen. Muistojen avulla ikäihminen ja häntä hoitavat saattavat lähentyä. (Vallejo Medina ym. 2006,85.)

3.3 Muistelun tukeminen vanhustyössä

Vanhustyössä muistelun tukeminen mielletään ammattilaisen tekemäksi, mutta ei siitä haittaa ole tavalliseen kanssakäymiseenkään. Sen avulla voidaan vahvistaa vanhuksen omanarvontuntoa. Lisäksi se auttaa ryhmittelemään oman elämän osat uudelleen. Muistelun avulla voidaan lisätä vanhuksen omia voimavaroja. Muistelun tukemisen avulla on tarkoitus rohkaista henkilöä miettimään elettyä elämää. Muistelun avulla henkilö voi verrata kokemuksiaan aiemmin koettuihin asioihin. Vanhuksen omaehtoinen muistelu voi alkaa useissa hetkissä tai tilanteissa. Vanhuden kypsyminenprosessi eli gerotranssendenssi näyttäisi muistelun olevan sellaista, että elämää tarkastellaan erilaisissa sarjoissa. Vanhuus tuo mukanaan erilaisia menetyksiä ja muutoksia. Esimerkiksi saman ikäisen henkilön kuoleminen tai fyysisen toimintakyvyn rappeutumisen huomaaminen, tavarat ja tutut paikat tuovat muistoja ajoista, jolloin asiat olivat toisin. Vanhus ei välttämättä itse tiedosta ajattelevansa kyseisellä tavalla. Erityisen tärkeäksi muistojen herättäjäksi ikäihmiset myös kokevat vuodenajat, merkittävät päivät kuten juhlat ja pyhät. Myös esineet ja tuoksut ja maisemat tuovat muistoja mieleen. Suunnilleen saman ikäisten ja läheisten henkilöiden kanssa on helppo muistella asioita, koska on voitu kokea yhteiskunnassa tapahtuvia asioita, jotka ovat vaikuttaneet molempien muistoihin. Muistelun tukemisessa kannattaa käyttää hyödyksi spontaanisti syntyvät tilanteet. Kaikki vanhukset eivät halua osallistua ryhmätoimintaan, mutta muistella voi ihan arkisessa tilanteessa, ottamalla vaikka vanhoja valokuvia esille ja istumalla vanhuksen viereen. Jos osoittaa olevansa kiinnostunut henkilön muistoista, se voi tuoda kokemuksen muistelijalle, että hän on persoonallinen ja arvokas ihmisenä. Vanhustyöntekijän on hyvä kertoa omaisille, kuinka tärkeää muistelu on vanhuk- selle. Omaiset voivat kokea sen puuduttavaksi, jos toistetaan samoja asioita. (Hohenthal-Antin 2009, 23 ; Vallejo Medina ym. 2006, 85.)

Muistelun tukemiseen löytyy aiheita koko vanhuksen elämänkaaresta. Jo lapsuudesta voidaan ammentaa tärkeitä muistot, esimerkiksi leikit ja pelit. Nuoruudessa seksuaalivietin puhkeamiseen liittyviä asioita, kuten ensirakkaus voi olla hyvä aihe muisteluryhmään. Keski-ikään liittyvä teema voi olla uralla eteneminen tai jokin merkittävä aikaansaannos. Muistelussa vertailu kuuluu asiaan. Esimerkiksi mitä tämän päivän lapsilla on ja ennen ei ollut. Valokuvat eivät tuo pelkästään nostalgi-aa ja viritä muistoja ikäihmiselle, ne antavat myös tietoa vanhuksen kanssa työskenteleville henkilöille vanhuksen elämänhistoriasta. Elämänhistoria on tärkeää tietää hoitotyöntekijän kannalta, jotta voidaan ymmärtää paremmin vanhusta ja hänen käyttäytymistään. Ideana valokuvassa on, että sen katsominen yhdistää nykyhetken ja menneen, minkä tärkeys korostuu ikäihmisen elämässä. (Vallejo Medina ym. 2006, 87-88.)

3.4 Vanhusten muisteluryhmä

Vanhustyössä muisteluryhmä on yleinen tapa tehdä muistelutyötä. Se sopii laitoshoitoon ja muihinkin vanhustaloihin. Muisteluryhmään osallistuminen on todettu hyväksi vanhuksen elämänlaadulle. Aihe muistelussa voi olla hyvinkin vapaa. Se voi liittyä eri ajanjaksoon tai aiheisiin. Kun muisteluryhmä kokoontumiset loppuvat, täytyy keskustella ryhmäläisten kanssa miltä ne tuntuivat. Uuden ryhmän ensimmäisessä tapaamisessa on tärkeää virittää ryhmäläiset tunnelmaan, koska he voivat olla epävarmoja ryhmässä olemisesta ja uudesta kokemuksesta. Erityisesti, jos heillä ole kokemusta aikaisemmasta ryhmästä tai muut ryhmäläiset ovat tuntemattomia. Ryhmäläisistä kenenkään ei pidä tuntea ettei kuuluisi ryhmään. Usein ryhmäläiset kuitenkin myös odottavat innolla kokoontumista ja uusien ihmisten tapaamista sekä kokemusten vaihtamista. Jos ryhmäläisten kesken täytyy tehdä esittelyjä, niin se on ohjaajan vastuulla. (Vallejo Medina ym. 2006,85-86 ; Gibson 2006, 73-74.)

Muisteluryhmää suunniteltaessa on otettava huomioon erilaisia vaatimuksia. Ryhmälle asetetaan tavoitteet. Vanhuksilla voi olla vaikeuksia aistien, kuten kuulon kanssa. Se täytyy ottaa huomioon. Masentuneisuus ja pitkälle edennyt muistisairaus ovat syitä laittaa ihmiset eri ryhmiin ryhmän toimivuuden kannalta. Usein

miehillä on tarpeita korostaa miehisyyttään ja naisilla naiseuttaan, niin voi olla myös hyvä ajatus ryhmitellä henkilöt sukupuolen mukaan. Ennen muisteluryhmän aloittamista on hyvä käydä perusasioita läpi ryhmäläisten kanssa. Heille kerrotaan kokoontumiskerrat, kesto ja mitä tehdään. Ryhmässä ei ole tärkeintä oikein muistaminen. Tarkoitus on että henkilöt saavat tasapuolisesti terapeuttisia kokemuksia ryhmässä. Ryhmän kommunikoinnista ohjaajalla on vastuu, ettei ole päällekkäin puhumista. Samoin luottamuksen merkityksen korostaminen kuuluu asiaan. (Vallejo Medina ym. 2006, 86 ; Gibson 2006, 74.)

Jokaisella kokoontumisella on aloitus, keskivaihe ja lopetus. Tavallista on, että kolmannen kerran jälkeen ryhmä vasta asettuu aloilleen. Esimerkkeinä aloituksesta, keskivaiheesta ja lopetuksesta voisi olla vaikka rentoutus, kahvit ja runo. On hyvä ymmärtää, että tunteet tulevat pintaa helposti ryhmässä. Ajankulua täytyy seurata kokoontumisissa. Jos näyttää, että aika alkaa loppua, niin ohjaajan vastuulla on muistuttaa siitä ryhmäläisiä. Kokoontumiseen on hyvä sisällyttää tiettyä rutiininomaisuutta turvallisuuden tunteen takia. Kokoontumiset ovat kuitenkin omanlaisiaan ja ne suunnitellaan erikseen. Erityistä huomiota ohjaajalta vaativat surulliset ja ahdistavat muistot. Niiden käsittelyyn on syytä varautua. Muisteluryhmän ohjaajan on hyvä aloittaa ryhmän vetäminen kysymällä helppo ja yksinkertainen kysymys aluksi. Ohjaajan ei kannata välittää liikaa, vaikka keskustelu harhailisi ja päällekkäin puhumista tulee, koska ryhmän tarkoitus on myös se, että ihmiset saavat sosialisoida. Pääasia ettei kellään ole kiireen tuntua. (Vallejo Medina ym. 2006, 86-87 ; Gibson 2006, 75.)

Jokainen peräkkäinen kokoontuminen tulisi alkaa pienellä sopimukselle. Kokoontumisten lopussa voidaan jo alustavasti miettiä seuraavaa kertaa. Kokemattomat ryhmänvetäjät saattavat miettiä, että entä jos he menettävät otteensa ryhmään tai ryhmäläiset eivät puhu ollenkaan kokoontumisessa. Tällaista asiaa ei kannata liikaa murehtia, koska vetäjäkin on vain osa ryhmää. Tosin hänellä on vain vähän enemmän vastuuta, että kaikki pääsevät suunnilleen tasapuolisesti osallistumaan. Jokaisella ryhmällä on kuitenkin omat vahvuutensa. Jotkut ihmiset saattavat alkaa puhumaan paljon ja yrittävät dominoida ryhmää. Tämä saattaa kertoa jonkinlaisesta turvattomuuden tunteesta, että he yrittävät suojata omaa selustaansa. Monet ihmiset taas voivat vaikuttaa aluksi ujoilta, mutta kun pääsevät vauhtiin, niin huo-

mataankin, että juttua riittää. On normaalia, että aluksi monet ryhmäläiset puhuvat vain ohjaajalle. Lisäksi, jos ryhmässä on kavereita ennestään, niin he saattavat puhua vain toisilleen. Voi olla hyvä idea, että ennen ryhmää on jonkinlaista pari työskentelyä, jonka jälkeen on sitten helpompi pareittain avautua ryhmälle asioista. Jos ryhmäläiset ovat vain hiljaa, eikä kukaan sano mitään, niin ohjaaja voi käyttää jonkinlaista laukaisevaa asiaa, kuten esinettä, jonka kaikki tunnistavat. Tämän luulisi auttavan keskustelun avauksessa. (Gibson 2006, 76-77.)

3.5 Yhteisöllinen muistelu

Tässä työssä tarkastellaan Etelä-pohjalaisen Kauhavan Hirvijoen kylän yhteisöllisiä muisteluita. Siksi aloitin työni tekemisen etsimällä apua teoriasta. Hakusanoilla ” yhteisöllinen muistelu”, kotimaisista tietokannoista löytyy kovin niukasti tietoa. Leinonen (2010) tutki pro-gragu työssään Paltamon kahdentoista rantakylän muisteltua muutosta 1940-1960-lukujen välisellä ajalla nuottakalastuksen kautta tarkasteltuna. Leinosen mukaan ihmisillä oli ollut yhteisiä kokemuksia ja tietoa, joita he muistelussa jakoivat. Heille oli muodostunut yleistä ihmisten välistä yhteisymmärrystä, ja sitä kautta yhteisiä kokemuksia on päästä jakamaan paremmin. Muistelun kautta voitiin peilata omaa elämää ja menneisyyttä sosiaalisesti hyväksytyihin asioihin. Toisin sanoen omia kokemuksia voitiin Leinosen (2010) mukaan verrata yhteisöön kokemiin asioihin. Yhteisöä koskevalla muistilla eli kollektiivisella muistilla viitataan sen kulttuurilliseen ja yhteiskunnalliseen merkitykseen. Lisäksi voidaan puhua myös käsitteestä sosiaalinen muisti, joka tarkoittaa, että muisti on jaettu rajatumman ihmisryhmän kesken. Puhuttaessa sosiaalisesta muistista, korostuu muistelun toiminnallinen puoli. Eli mietitään, että mitä muistilla ja muistelulla tavoitellaan. Merkitys on siinä, että tutkitaan mitä ja miten kerrotaan. (Leinonen 2010, 34.)

Verrattaessa käsitteitä muisti ja muistelu, muisti on pysyvämpää, eikä niinkään sidoksissa aikaan tai paikkaan. Muistelussa on myös mukana muitakin ääniä, kuin muistelijan itsensä ääni. Kollektiivisen muistelun perustana on sosiaalisuus. Kol-

lektiivisessä muistelussa on toiminnan edellytyksenä niin sanotut tekstuaaliset voimavarat. Eikä se tarkoita pelkästään kirjoittamista. Tekstuaaliset voimavarat viittaavat muistelun taustalla oleviin sosiaalisiin ja historiallisiin asiayhteyksiin. Toisin sanoen, jos ihminen muistelee, niin siinä on mukana automaattisesti sosiaalinen ulottuvuus. (Leinonen 2010. 35 & 36.)

Yhteisöllinen muistelu voidaan (Saarenheimon 1997) mukaan ymmärtää funktiona, jolla tehdään omia versioita todellisuudesta, ja jolla vuorovaikutetaan, sekä säädel- lään sosiaalisia suhteita. Näinmuistelua voidaan miettiä konkreettisemmin, kuin pelkästään millaisia vaikutuksia sillä on. Puhuminen voi olla toisarvoinen asia, muistelua tarkasteltaessa, mutta ainakin muistojen kertominen mahdollistaa muistelun tutkimisen sosiaalisesta näkökulmasta. Muistelun vaikutukset ja seuraamukset ovatkin monimutkaisemmin liitoksissa muistelijan omaan käsitykseen muistelun merkityksestä. Ihmisillä on omat käsityksensä siitä, mitä tapahtuu muisteltaessa. Siten he toimivat näiden käsitystensä mukaisesti. Kun ihmiset kuuntelevat toisten muistoja, niin se tapahtuu aina jossain kehyksessä. Muistelun yksilölliset merkitykset ovat olennaisesti kytköksissä sen vuorovaikutuksellisiin, kollektiivisiin ja yhteiskunnallisiin toimintoihin. (Saarenheimo M, 1997, 206-210.)

Yleinen luulo on, että kaikki ikäihmiset haluavat muistella. Enemminkin näyttäisi siltä, että vanhukset pyrkivät tietoisesti säätelemään muistojen kerrontaa sen mukaan, millaisia odotuksia yhteisöllä on, sekä ottaen huomioon omat tarpeensa. Jos vanhuksella on epäily siitä, että muisto ei pidä paikkaan, niin hän saattaa epäro- idä sen kertomisessa. Muistoja voidaan pitää niin epämiellyttävä, kuin mukavana ajankuluna. Yksilön muistot ja menneisyys suhteutettuna muiden muistoihin näyt- täytyy kollektiivisena identiteettityönä. Kollektiivinen identiteetti voi tarkoittaa, sitä että henkilöillä on jonkinlainen yhteinen kohtalo. Se, että henkilöt yhdessä tunnis- tavat kohtalon, auttaa heitä ryhmämuistelussa oman identiteetin jäsentämisessä. Vanhusten näkökulmasta muistojen kertominen on yhteisöllinen projekti. Tämän projektin edellytys on, se että henkilöillä on riittävän vahva yhteinen käsitys, tai ainakin he pystyvät neuvottelemaan yhteisestä käsityksestä. Yhteisöllisen muiste- lun spontaanius voidaan nähdä myös terapeuttisena. Iäkkäät ihmiset käyttävät hyväkseen toistensa muistoja ja käsityksiä. He rakentavat yhdessä menneisyyttä. Suurin etu yhteisöllisessä muistelussa on, että muistoja voi muunnella ja vaihtaa.

Näin syntyy uusia näkökulmia ja tulkintoja yhteisön sisällä. (Saarenheimo M, 1997, 206-210.)

4 YHTEISÖ JA YHTEISÖLLISYYS

Käsitteet yhteisö ja yhteisöllisyys ovat olleen paljon esillä viime aikoina yleisessä keskustelussa. Yhteiskunta on muuttumassa individualistisemmaksi. Eli yhteisöllisyys on hiljattain alkanut vähentyä selvästi. Yhteisöllisyyden puute voi aiheuttaa yhteiskunnallisia ongelmia. Esimerkiksi turvattomuuden tunne ihmisillä on lisääntynyt. Yhteisöllisyyden avulla voitaisiin parantaa monia asioita selvästi vanhusten hoidossa. Erityisesti yksinäisyyttä ja sen tuomia harmejä se parantaisi. Käsitteet yhteisö ja yhteisöllisyys ovat kuitenkin monimuotoisempia käsitteitä, niin ei ole ihan selvää mitä niillä tarkoitetaan. Vaikeus käsitteen avaamisessa on siinä, että yhteisö voi muuttua ja muokkaantua ajan kuluessa historiallisesti ja kulttuurillisesti. Koska yhteisöjen tutkiminen on aikaan ja paikkaan liittyviä ilmiöitä, niin olennaista onkin, että käsite ei ole niin yksiselitteinen. (Einola & Moilanen 2013, 7-8.)

Pienten yhteisöjen yhteenkuuluvuuden tunne perustuu pitkälti yksilöiden väliseen kanssakäymiseen. Yhteisön jäsenten väliset vuorovaikutussuhteet, kuten käyttäytymissäännöt, moraaliset sitoumukset, normit ja hierarkia muotoutuvat jäsenten vuorovaikutuksessa keskenään. Loppujen lopuksi minkäänlainen yhteisö ei ole olemassa ilman yksilöiden välistä vuorovaikutusta. Tämä vuorovaikutus mahdollistaa yksilön olemassa olon hyväksymisen. Yhteisöllisyyttä voidaan pitää yksilön luonnollisimpana tapana olla. Erityisesti tämä tulee esiin perheissä, jotka ruokailevat yhdessä. Varsinkin ennen vanhaan näistä perheistä koostui kyläyhteisöjä. Näitä voidaan pitää esimerkkeinä yhteisöllisyyden perusyksiköistä. Yhdistävänä tekijänä on yhteinen kulttuuri, käsitykset, yhteisomistus ja vakiintunut henkinen läheisyyden tunne. Yhteisöllisyydessä voidaan korostaa yhteisön jäsenten keskinäistä ymmärrystä, koska se on asia, joka pitää yksilöitä yhdessä henkisesti ja sosiaalisesti. Sen perustana on yksilöiden välinen kiinteä tuttavuus, johon kuuluu, niin yhdessä jaetut huolet ja murheet, kuin ilotkin. Erilaiset ihmiset täydentävät toisiaan erilaisella ajattelutavalla ja persoonallisuuden piirteillä. Helpoiten yhteenkuuluvuuden tunnetta syntyy sukulaisten kesken, mutta sitä syntyy myös konkreettisessa

kanssakäymisessä muiden ihmisten kanssa. Lisäksi hengellinen läheisyys parantaa sitä. (Einola & Moilanen 2013, 11-12.)

Edellä kirjoitettu saksalaisen sosiologin Ferdinand Tönniesin teoriaa yhteisöllisyydestä, on vertailtu uudenajan yhteisöllisyyteen. Uudemmissa teorioissa on korostettu, että myös ihmisten väliset erimielisyydet ja ristiriidat aiheuttavat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Erilaisten mielipiteiden ja näkemystenkin kanssa voi saada aikaan hyviä kompromissiratkaisuja. Tämä vie ihmiset jonkinlaiseen kaikkia tyydyttävään ratkaisuun ja yhteenkuuluvuuden tunne korostuu. (Einola & Moilanen 2013, 13.)

Yhteisö sanaa on usein käytetty puhuttaessa naapureina asuvista ihmisistä ja asumisen määrittelemästä ihmisen ympäristöstä. Nykyisin yhteisö käsitetään hieman erilaisena asiana, kuin pelkästään maantieteellisenä, tai sosiaalisena asiana. Se käsitetään paremminkin moraalisenä päämääränä, joka tuo ihmisiä yhteen. Yhteisöstä puhuttaessa voidaan puhua tunteista ja elämyksistä, jotka yhdistävät persoonallisuuksia erilaisiin pieniin kulttuureihin. Yhteisöt ovat sosiaalisten suhteiden piirejä, joilla on jaettavana yhteisiä merkityksiä ja yhteisiä arvoja. Yhteisö on yhteiskunnassa jotain, mitä yksilö voi ”käyttää”. Yhteisöä voidaan pitää kuvaavana käsitteenä järjestelmästä. Yksilön ja yhteisön välillä on sääntönsä. Yksilön on mukauduttava yhteisöön. Säännöt yksilön ja yhteisön välillä muuttuvat ja sanattomia sopimuksia on paljon. Yksilö ei ole sellainen henkilö, joka ei ota osaa yhteisön toimintaan, vaan hän vaikuttaa omalta osaltaan yhteisön sisäiseen muotoutumiseen. (Homila 2001, 139 & 141.)

Viimeaikoina yhteisöllisyyteen on liitetty kulttuuri ja merkitys. Jaettu kulttuuri ja jaettu merkitys tuovat yhteisöllisyyttä. Samalla erilaistuminen on tuonut tietynlaista yhteisöllisyyttä. Tämä ilmenee esimerkiksi erilaisten alakulttuurien muodossa. Sota-aajan kokemukset vahvistivat ihmisten rakkautta kotiseutuaan kohtaan Suomessa. Se antoi hyvän pohjan suomalaisuuden korostamiselle. Ihmiset ajattelivat yhdessä, että perinteisten arvojen noudattaminen antoi hyvät edellytykset olemassaolon jatkuvuudelle. Kun puhutaan paikkaan tai alueeseen liittyvästä yhteisöllisyydestä, niin sillä on kaksi tasoa. Paikan identiteetti, joka on lähtöisin historiallisesta

jatkumosta ja kulttuurista. Toinen taso puolestaan on kokemus kuulumisesta paikkaan. (Einola & Moilanen 2013, 28,29,32.)

Yhteisöllä voidaan tarkoittaa ihmisistä koostuvaa ryhmää, jotka asuvat maantieteellisesti samalla alueella, ja ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Yhdistävänä tekijänä heillä voi olla työhön tai elämiseen liittyvät asiat, mutta kuitenkin, että saadaan monipuolisempi käsitys käsitteestä yhteisö, niin siihen tarvitaan jotain syvempää. Riippuen siitä miten yhteisö toimii ja yksilöt sen sisällä ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Siitä muodostuu yhteisöllisyydentunne ja merkitys. Yhteisöllisyydessä on hyvä erottaa yhteisen toiminnan kautta muodostuva yhteisyys ja tietoisuuden kautta muodostuva yhteisyys. Yhteisön käsitteen määrittelemisen riippuu aina paikasta ja ajasta. Se liittyy nykypäivään ja toisaalta myös menneeseen aikaan. Ajan saatossa yhteisön käsite on muuttunut. Muutoksen ihmisten elinkeinoissa ja työnteko ovat vaikuttaneet siihen, ketä kuuluu yhteisöön ja sitä kautta kenen kanssa olemme olleet tekemisissä. Mietittäessä kyläyhteisöjä viime vuosisadan aikana, niiden vuorovaikutus ja toiminta ovat erilaista, verrattuna nykypäivään. Yhteisöt ovat hieman eristäytyneempiä. Lisäksi yhteisö käsitteenä ei ole enää niin vakiintunut. (Leinonen 2010, 16 & 17.)

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.1 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyössäni lähestymistapana oli laadullinen tutkimus. Lähestymistapa sopi hyvin ryhmäkeskustelu-aineistooni nähden. Laadullisessa tutkimuksessani on tavoitteena saada uusia näkökulmia aiheeseeni. Monesti kyseinen tutkimus vie tutkijan lähelle tutkittavia. Työssäni käytin valmiita nauhoituksia ryhmäkeskustelusta ja en ole tavannut tutkittavia. Aineiston analysointi on laadullisessa tutkimuksessa aineistolähtöistä. (Aaltola & Valli 2001, 68.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistoa pyritään käymään läpi holistisesti eli kokonaisvaltaisesti. Huomiota kiinnitetään tapahtumien erityispiirteisiin. Prosessimaisuus kuuluu laadulliseen tutkimukseen. Aineistoon liittyvä sisältö, kuten henkilöiden näkökulmat kehkeytyvät pikkuhiljaa prosessin edetessä. Laadullisessa tutkimuksessa on käytössä päättelevä eli induktiivinen tarkastelu aineistoon. Tarkoittaen sitä, että tutkija ei itse päättä mikä on tärkeää tutkimuksessa, vaan tulokset nostetaan aineistosta. Työni kvalitatiivinen metodi aineiston hankinnassa oli ryhmähaastattelu tai paremminkin ryhmäkeskustelu. Valitut henkilöt eli tutkimuksen kohdejoukko työssäni on tarkoituksen mukainen, eikä satunnaisotoksella valittuja. Kaiken edellä mainitsemani lisäksi laadulliselle tutkimukselle on yleistä, että tutkimussuunnitelma muokkaantuu tutkimuksen edetessä. (Aaltola & Valli 2001, 68. Hirsjärvi, S & Remes, P & Sajavaara, P 2009 159-160.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen katsotaan tulevan humanistisista tieteistä, sekä hermeneuttisesta tutkimusotteesta. On myös usein sanottu, että laadullisen tutkimuksen ero määrälliseen on se, että laadullinen tutkii enemmän merkityksiä, kun taas määrällinen käyttäytymistä. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija ja kohde ovat vuorovaikutuksessa keskenään. He käyvät keskenään dialogia. Työssäni olin dialogissa tutkimusaiheen kanssa. Tutkija pyrkii laadullisessa tutkimuksessa empaatti-

seen ymmärtämiseen. Lisäksi kvalitatiivisessa strategiassa yksilön tai haastateltavan ääni tulee selvästi kuuluviin. (Hirsjärvi & Hurme. 2008, 22-24.)

Laadulliseen tutkimukseen sisältyy kysymys merkityksistä. Siinä tarkastellaan merkityksiä, jotka liittyvät ihmisiin ja sosiaalisuuteen. Merkitykset tulevat ilmi suhteina ja niistä ilmenevinä merkityskokonaisuuksina. Nämä kokonaisuudet tulevat ilmi ihmisistä esimerkiksi toimintana, ajatuksina ja päämäärinä. Lopputuloksena olisi hyvä olla ihmisen omat kokemukset asioista. Nämä kokemukset sisältävät niitä asioita mitä ihminen pitää itselleen merkityksellisenä. Kokemuksen ja käsityksen välinen ero voi olla vaikea hahmottaa, mutta kokemus on aina subjektiivinen ja käsitys puolestaan kertoo yhteisön perinteisestä ajattelutavasta yhteisön sisällä. Tutkijan on siis hyvä tiedostaa laadullisessa tutkimuksessa kokemuksen ja käsityksen ero, jotta hän voi asettaa tutkimusongelman ja tavoitteet. Tutkimuksen ei ole tarkoitus vastata pelkästään mitä-kysymyksiin, vaan mukana tulee olla aina vähintään yksi miksi-kysymys. (Vilkkä 2005, 97-99.)

Erityistä kvalitatiivisessa tutkimuksessa on se, että tavoitteena ei ole löytää totuutta tutkittavasta asiasta. Tavoitteena on enemminkin näyttää ihmisen toiminnasta tai kulttuurista jotain mitä ei suoraan havaita. Laadullisessa tutkimuksessa korostuvat kolme perspektiiviä tutkimuskohteeseen. ne ovat konteksti, intentio ja prosessi. Konteksti liittyy sosiaalisten, kulttuurillisten, historiallisten ja ammatillisten yhteyksien huomioon ottamiseen tutkittavassa asiassa. Intentio puolestaan viittaa siihen, että otetaan huomioon tutkimustilanteessa, että millaisia motiiveja ja tarkoituksia tutkittavan ilmaisuun liittyy. Tutkittava kohde saattaa esimerkiksi liioitella tai kaunistella asiaa. Prosessi laadullisessa tutkimuksessa tarkoittaa, että tutkimusaikataululla voi olla vaikutusta siihen että miten syväälle tutkija pääsee tutkimuksessaan. (Vilkkä 2005, 97-99.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tiedon intressi on tärkeää olla emansipatorinen. Se tarkoittaa sitä, että tutkimuksen olisi hyvä lisätä myös tutkittavien ymmärrystä asiasta. Tämä vaikuttaa myönteisesti tutkittavien ajattelutapaan tutkittavaa asiaa kohtaan. Tutkimushaastatteluun osallistujat eivät ole vain tiedonkeruun lähteitä, vaan tarkoituksena olisi, että he saisivat jotain irti haastattelutilanteesta. Teemahaastattelu on erityisen hyvä tapa saada tutkimuksessa itsereflektiota ja kriittisyyttä. Va-

pauttavaa tiedonintressiä voidaan lisätä tutkimuksessa, kun tutkimushaastattelun aikana luodaan yhteinen kanta keskusteltavista asioista. Se että vapautuneisuus otetaan tavoitteeksi teemahaastattelussa, on hyvä keino motivoida haastateltavia keskustelemaan. Vapauttavan tutkimusotteen tavoitteena on myös, että haastateltavalle jää puhuessaan intuitiivinen tunne, siitä, että hänen tietoisuutensa on lisääntynyt tutkimushaastattelun aikana. (Vilkkä 2005, 103.)

5.2 Teemahaastattelu muistojen keruumenetelmänä

Aineistonkeruumenetelmä opinnäytetyössäni oli teemahaastattelu. Haastattelu tiedonkeruumenetelmänä on siinä mielessä hyvä, että aineistonkeruu on joustavaa. Teemahaastattelulla tarkoitetaan lomake- ja avoimen haastattelun välimuotoa. Tavanomaista teemahaastattelussa on, että tutkittavat aiheet ovat ennalta tiedossa. Tavanomaista on myös, että ei ole mitään tarkkaa järjestystä kysymyksille, vaan keskustelu ja kysymykset voivat vaihdella järjestystä ja muotoaan. Teemahaastattelu on oivallinen laadulliseen tutkimukseen, koska se vastaa hyvin kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtia. Tämä ei kuitenkaan pois sulje sitä, ettei sitä voitaisi käyttää yhtä hyvin määrälliseen tutkimukseen. Aineistosta on mahdollista laskea myös esiintyvyyksiä ja yleisyyksiä. Lisäksi tuloksia voidaan analysoida monin tavoin. (Hirsjärvi & Remes, P & Sajavaara, P. 2007, 199 & 203.)

Aineisto on kerätty nauhoituksina muisteluryhmän kuudella kokoontumiskerralla vuoden aikana. Ryhmänohjaajalla oli valmiina tiedossa aiheet, joita kullakin kokoontumiskerralla muisteltiin vapaasti. Muistelunryhmän ohjaaja toteutti haastattelut ja kokoontumiset. Sain haltuuni valmiit nauhoitukset analysoitavaksi.

5.3 Aineiston käsittely ja analysointi

Sisällönanalyysi tarkoittaa, että tutkimusaineistoa kuvataan sanallisesti, jolloin aineiston kvantifioiminen ei ole mahdollista. Sisällönanalyysi on paremminkin kvalitatiivisen tutkimuksen metodi. Sisällönanalyysillä etsitään merkityksiä. Näihin liittyvät merkityskokonaisuudet eivät ole näytettävissä numeroina, vaan pikemminkin

sanallisina. Sisällönanalyysitapoja on kahdenlaisia. Se on joko aineistolähtöistä tai teorialähtöistä. Työssäni oli tavoitteena löytää jonkinlainen tyyppillinen kertomus aineistostani. Aineistonanalyysissä lähdetään liikkeelle siitä, että ennen analyysiä päätetään mistä toiminnan logiikkaa tai kertomusta lähdetään etsimään. Tämän jälkeen tutkimusaineistoa aletaan pelkistää, eli karsitaan turha tieto pois aineistosta ja keskitytään olennaiseen. Tämä edellyttää, että aineisto laitetaan osiin tai tiivistetään. Pelkistämistä ohjaavat tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset. Seuraavaksi aineisto ryhmitellään uudeksi kokonaisuudeksi sen mukaan mitä ollaan hakemassa kysymysten ja ongelman avulla. Saatujen kokonaisuuksien avulla yritetään ymmärtää tutkittavien kuvaamia merkityskokonaisuuksia. (Vilka 2005, 140.)

Kun sain valmiit nauhoitukset muisteluryhmän kokoontumisista, ensimmäinen tehtävä oli kirjoittaa ne puhtaaksi sanasta sanaan Word-ohjelmalla. Aloitin analysoinnin litteroimalla nauhoitukset. Lisäsin litteroidessa tekstiin kohdat, jossa naurettiin, huokailtiin tai kauhisteltiin. Muita tuntemuksia en analysoidessa huomannut. Muistellessaan ryhmäläiset menivät asiasta toiseen, eikä minkäänlaista selvää järjestystä ollut. Välillä he innostuivat jostakin aiheesta niin, että päällekkäin puhumista tuli. Tämä aiheutti haastetta aineiston analysoimisessa. Lisäksi laitoin lauseiden väliin sekunneissa taukojen pituudet. Litteroituja sivuja tuli yhteensä noin 80 A4-sivua fontilla 10. Luokittelin aineiston pääluokkaan, yläluokkaan ja alaluokkaan. (LIITE 1.) Löysin litteroidusta tekstistä viisitoista eri pääluokkaa, jonka jälkeen mietin tutkimuskysymykset, tutkimuksen tarkoituksen, sekä tutkimuksen tavoitteen.

5.4 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena oli löytää Kauhavan Hirvijoen kyläyhteisölle merkityksellisiä muistoja. Työn tarkoitus oli kuvata, että mitä Hirvijoen kyläläiset yhteisöllisesti muistelevat. Tutkimuskysymykset olivat seuraavat:

1. Mitä Hirvijoen kyläläiset muistelevat
2. Mitkä muistot ovat merkityksellisiä?
3. Mitkä muistot ovat edesauttaneet yhteisöllisyyttä?

Kysymysten, tavoitteen ja täsmentymisen jälkeen oli helpompi lähteä tekemään analyysiä ja luokitella aineistosta nousevat asiat kokonaisuuksiin. Pääluokkaan tuli ennalta sovittu aihe, jonka ryhmänohjaaja antoi yleensä kokoontumisen alussa. Yläluokkaan tulivat ne aiheet, joihin pääluokasta-aihe johti ryhmäläisten muistossa. Alaluokkaan poimin merkityksellisiä muistoja suorina lainauksina litteroidusta tekstistä. Pääluokista muodostui vielä lopuksi neljä isompaa kokonaisuutta yhdistäviksi luokiksi: Yhdessä tekemisen muistot, arjen muistot, taitajat muistoissa ja siirtolaisuus muistoissa.

6 TULOKSET

Tulokset muodostuivat muisteluryhmän useiden antoisien kokoontumisien nauhoituksista. Tuloksia olen luokitellut Pää- ja yläluokkaan aiheen mukaan, jonka jälkeen olen poiminut suoran lausahduksen kuvaamaan jollain tapaa merkityksellisiä muistoja. Muisteluryhmän kokoontumisessa muisteltiin hyvin erilaisia asioita kyläyhteisön historiasta, joita ryhmäläiset vertailivat paljon nykypäivään. Tämän vertailun pohjalta ilmeni asioita, jotka ovat merkityksellisiä heille itselleen. Vaikka muisteltavat aiheet olivat erilaisia, niin sieltä löytyi yhteisesti merkityksellisiä asioita, jotka liittyvät useaan eri pääluokkaan. Pääluokista muodostui neljä yhtenäistä kokonaisuutta: yhdessä tekemisen muistot, arjen muistot, taitajat muistoissa ja siirtolaisuus muistoissa.

6.1 Yhdessä tekemisen muistot

Yhdessä tekeminen nousi esille monen ryhmäläisen puheissa. Ryhmäläiset vertailivat esimerkiksi talkoontyön merkitystä nykypäivään. Heidän mielestään yhteiskunta on nykyisin individualistisempi ja yhdessä tehtäviin talkoisiin on vaikeampi saada ihmisiä.

6.1.1 Työväentalo

Kokoontumispaikkana toimiva työväentalo herätti muistoja siellä järjestetyistä tapahtumista, kuten tansseista, juhlista, nyrkkeilyottelusta, hartauksista, pikkujouluista, partteenkolijaisista ja kiertävästä elokuvateatterista. Näihin tapahtumiseen sisältyi ohjelmaa, kuten lauluesityksiä, jotka ovat ryhmäläisten mielessä.

Hieman kielletyt asiat jäivät erityisesti mieleen ryhmäläisille.

” Olikos se sitä aikaa, ettei sota-aikaan saanu tanssia. Ja nurkkatanssit oli hienoja.” N

” Sitten, jos ei päästy elokuvaan niillä halkorahoilla tai lämmityksellä, niin tuossa oli pystymuuri nurkassa, jolla rassattiin tiiliä pois päästiin ilman kattomaan. (Keskustelijat nauravat) Mutta hiljaa piti olla, ettei sitä huomattu.” M

Perinteiset sadonkorjuujuhlat partteenkoliaaset jäivät selvästi mieleen ryhmäläisille. Tapahtuma oli monipuolinen, joten siitä riitti paljon muistoja.

” Oravas olikin niitä soittoporukoita useampia. Eri kokoonpanoja. Mä oon päässy ripiltä. Kyllä mun pitäs muistaa. En kyllä saa yhtä-äkkiä päähän. (Päällekkäin puhumista partteenkoliaisista). ” M

” Vielä on kaksi ja puoli tuntia aikaa tanssia. (kaikki nauravat kovaan ääneen)” M

6.1.2 Nuorisoseurantoiminta

Nuorisoseurantoimintaa muisteltaessa ryhmäläisillä nousivat mieleen erityisesti yhdessä järjestetyt tapahtumat, kuten tanssit, iltamat, häät juhlat, läksiäiset ja haasteajot. Yhteisesti järjestetyissä tapahtumissa pidettiin ohjelmaa, kuten laulua, näytelmiä ja kilpailuja. Nämä yhdessä järjestetyt aktiviteetit nousivat selvästi esille ryhmäläisten muistoissa.

Mieleen painuvina muistoina hirvijokiset pitivät haasteajoja.

” Varmasti muistaa, ku täällä pidettiin näitä haasteajoja.” N

”Ne oli mielenkiintosa pikkupojalle. Kaupan kohtaa mentiin kattoo, ku Kaitilan Einari, ja sitten se sai kolmannen palkinnon.” M

Tapahtumissa sattui kaikenlaista. Ne saattoivat yltyä jopa väkivaltaisiksi. Tapahtumat jäivät mieleen myös sen takia, kun oltiin päihtyneenä.

” Kruununhäistä vielä muistan, kun oli rääpiäiset sitten keskiviikkoiltana, niin silloin miehet oli juovuksissa kruununhäissä. Rääpiäisissä oli vielä rennompaa hommaa. Sitten vielä tapeltihin päälle. (kaikki nauravat yhteen ääneen) ” M

” Täällä oli porukka sitten oman kylän miehiä, että oli turhan. Ne anto kyllä selkään. Kallion Esko ja Huhtan Veikko oli tuota. Veikko oli oikeen ammattinyrkkeilijä. Suomen paras ja tuota, jos Veikko sai lyödä, niin se oli aina laaki ja vainaa. (naurua)” M

6.1.3 Kylätoimikunta

Kylätoimikunnassa ideana oli talkootyö, joka on ryhmäläisten mielestä vähentynyt nykypäivänä. Yhdessä he järjestivät erilaisia tapahtumia ja saivat aikaan paljon, joka paistaa heidän muistoistaan. Myös rahoituksen saaminen erilaisiin hankkeisiin muistui keskustelijoiden mieleen. Hirvijokiset vertasivat tapahtunutta nykypäivään.

” Se oli se kökkähenki siihen aikaan. Se oli kökällä tehtiin paljo. Se oli pääasias kökkätyötä. Eikä mitään muuta. Kyllä Aatoskin on ollu monta kertaa sähkövaloja laittamassa. (naurua) kökällä tänne.” N

” Ja sitten tuotahan ne ajo takaa silloin kylätoimikunnan miehet tuota tietä tuonne Lapuan Hirvijelle tuosta Oravasta. Ni se saatihinki sitten kyllä kans, että niin niin. Ja Oravahan saatiin kaukalot ja tievalot tosin tehtiin sinne ja. Ja pihavaloja ja. Ja sitten täällä oli kerra niin paljo öö pääsiäisvalkeella väkiä niin paljo, että myytiin kolmekymmentä kiloa makkaraa. (naurua)” N

6.2 Arjen muistot

Arjen asioita oli selvästi helppo muistella. Aiheena olivat kaupat, pirttuaika, puhelinkeskus ja sähköt. Yhteiskunta on muuttunut vuosien saatossa. Palveluita on alettu keskittämään. Perinteiset postit ovat menneet kauppojen yhteyteen. Internet on alkanut korvata yhteyden pitämistä. Tällaiset asiat aiheuttivat muistelua.

6.2.1 Kaupat

Kaupankäyntiin liittyi monenlaisia asioista. Säännöstelyaika, kulkukauppiat, tuulimyllyt, meijerit ja työpaikat Myymälöiden paikat ja erilaiset myymälät olivat myös muistelun keskiössä. Esimerkiksi työväelle oli oma kauppansa. Keskustelu harhaili kaupankäynnistä myös vähän muihin asioihin, kuten tappeluihin ja häjyihin, jotka ovat selvästi jääneet ryhmäläisten mieleen.

” Minä oon ollu Tahvalan liron kans töissä siinä. Ensimmäinen työpaikka siinä osuuskaupalla. Leikkoonu kuponkia. Sokerikuponkia, ja mitä nyt niitä vehnäjäuhokuponkia. ” N

” Uiton saippuakauppias oli kans hyvä. Se tuli aina illalla myöhään. Yhdentoista aikana kymmenen aikana meni Heinosta hakemaan sisäkautta saippuaa ja yläkertahan emännälle myymähän saippuaa. Se oli aina ostanu. Toimitti sitä. Se tuli meille yhtenä lauantaina. Äitee oli tehny korvapuusteja ison pilkullisen näin, että kun meitä kersoja paljon kans se oli tehny. Tuli se, että joisikko kahvit, ni johan ny toki. Ja se huikkas siinä tupakammaris, nii se kysy, että saako juoda pannun tyhjäksi. Se söi koko korvapuustikasan. Menin äitille sanomaan, että se syö kaikki, mutta se söi kaikki. Siinä oli varmaan toistakymmentä korvapuustia. (naurua) Se oli iso mies. Kävelen kulki.” M

” Molemmiin puolin siltaa siinä pelloolla juostu ja lyöty ja siinä on ollu puukot ja siinä on ollu puukot ja kanget sitten mukana. Mutta tosiaan, ettei kukaan kuollu siinä tappelussa.” M

”Nii sinne oli tullu kans häjyyly porukka ja siellä oli niinku yläkerrassa ollu se tanssisali. Nii siellä oli tullu kauhia pako sitte, kun ne puukkojen kans rupes heilumaan, nii nii ne oli tullu portahia ala. Siinä oli pistetty sitten mun setääkin takaapäin puukolla. Se kuoli sitten muutamman vuoden päästä. ” M

6.2.2 Pirtuaika

Pirtuaika aiheutti pientä keskustelua sitä muisteltaessa. Esiin tuli muun muassa kieltolaki ja levittäjät.

”No emmä tiiä kyllähän Hirvijoella on keitetty pontikkaakin. (kova naurua ja päälle puhumista) Vaikka ne niin raittiita on ollu, niin kyllä ne viinaryypyn on ottanu. Joo ei viitti ni-

miä mainita ketä täällä on nyt on ollu levittäjiä pääsääntöisesti, mutta että. Meidän kyläkin on ollu niitä miehiä tuonu sitä tuolta ja panneet sitä tosiaan menemään eteenpäin” M

”Kieltolain aikana. Ja sitähän tuotiin Virosta ja pääsääntöisesti. Moottorivenehillä ja kun se rantaatuu täällä, niin siellä oli sitten vastaanottajat otti sen kyytiin autoihinsa ja sitten levittivät ympäri maata. Ja siellä sitä oli Kauhavallakin. Ja sitä lähdetettiin Kauhavalta eteen päivity pohjoseen heinäpaaleissa. Ja kaikis mahdollisissa kuljetuksissa.(naurua)” M

6.2.3 Puhelinkeskus

Puhelinyhteyksien tulo Hirvijoelle oli selvästi muistelemisen arvoinen tapahtuma. Se on toiminut työpaikkana osalle ryhmäläisistä. Muistelun arvoinen tapahtuma oli keskuksen automatisointi. Ennen automatisointia ihmiset ovat päässeet kuuntelemaan salaa toisten puheluita.

” Kyllä se sitten tuota kun kylälle tuli oma talo johona keskustalo. kyllä mäkin oon ollu siellä montaa kertaa istunu. Noita likkapäitä oli välihin. Jotka hoito sitä niin siellä istuttiin niiden kans. Kuunneltiin vähän salaakin, että mihinkä kukakin soitti.Tietysti poijjat siellä itensä veti.” M

6.2.4 Sähkö

Merkittävä asia ryhmäläisten elinaikana oli sähköntulo kylään. Jylhän sähkö osuuskunnan ansiosta ihmiset olivat saaneet kylässä työpaikkoja. Lisäksi sähköä oli tuotettu myös vesivoimalla, mitä ryhmäläiset muistelivat.

”Isää on ollu kaksikymmentäseitsemän vuotta hoitanu Jylhän sähkölaitosta. Ja oon mäkin ollu kahtena keväänä pyörittämäs vesivoimaa siellä” M

6.2.5 Posti

Postin toimintaa muisteltaessa ryhmäläiset ihmettelivät postitoimistojen katoamista, ja sitä, että nykyisin posti haetaan kaupasta. Pyhänä jaettava posti herätti muistoja, koska postinkantaja oli vapaaehtoinen, jolle maksettiin pieni korvaus. Postin jakajilla on ollut perinteisesti näyttävät työasut, jotka ovat jääneet ryhmäläisten mieleen. Postia jaettiin kovalla pakkasellakin pyörällä.

” No kyllähän se oli. Yks talvi mä muistan, kun oli yli neljäkymmentä astetta pakkasta. Mä yritin pyörällä sitten kulkea ja sitten laitoin sen jalan niinku siihen, että saa niille laatikoille. Se pikkuisen otti johonki se jalka niin niin se katkes. Oli niin kova pakkanen, että se kilahti vaan ja se katkes. Sitten minä yritin tuota niin niin potkurilla. Melkein kävellen piti. Se oli niin kova pakkanen.” M

” Ja sillä oli rintatakussa sellaset kuviot, niinku armeijan takissa. Mulla on se jääny mieleen hopija kultanapit (naurua)” M

6.3 Taitajat muistoissa

Ryhmäläiset selvästi arvostavat muistoissaan erilaisia kädentaitoja. Monet heidän sukulaisistaan olivat olleet arvostettuja kädentaitajia ammatiltaan, joita heidän muistoissaan esiintyi useasti. Kädentaitojen lisäksi erilaiset saavutukset jäivät mieleen, esimerkiksi urheilukilpailujen palkintosijat.

6.3.1 Sepät

Ryhmäläisten muistellessa seppiä heillä oli tarkkoja muistoja kyseisen ammattiharjoittajista. Osan ryhmäläisten sukulaiset olivat työskennelleet seppinä. Sepän tekemät työkalut olivat tärkeitä kyläläisten yhteisössä, joten ammattia kunnioitetaan. Ryhmäläiset muistelevat sen ajan elämänrytmiä, joka oli vähemmän kiireellistä. Seppiin liittyvä aihe, joka herätti muistoja, oli tinurit. Sepät saattoivat toimia

samalla myös muussa ammatissa, kuten hammaslääkärinä, joka herätti hauskoja muistoja.

” Nii näistä sepistä mitä täällä nyt on ollu hirvijoella, niin mulla niistä tuota hyvinkin tarkkaa tietoa, kun ne on mun sukulaisia nuo laitisen sepät niin. Isä on ollu seppä. Isän isä on ollu seppä. Ja nyt on poika seppänä.” M

” Isoisä oli sitten hammaslääkärikin. Ku ei hammaslääkäri ny ollu mihnää virallista täs. Ja jos joku meni lääkärihin sitten ku Lapualla nyt kauhavalla ittellä ollukkaan. Piti Lapualle lähteä taikka vaasaan kaupunkihin niin. Isoisä oli tehny seppänä itte sellaset pihdit missä hän oli nähny sellaiset pihdit, niin se teki itte ja ei siellä varmaan kovan hygienistä se homma ollu ku Seppä veti niitä kipeittä hampahia pois sitten. (naurua)” M

6.3.2 Kopantekijät

Keskustelijat muistelevat kuinka ja kuka pärekoppia valmistettiin. Aiheesta siirryttiin myös längentekijöihin muistelmissa.

” Isä teki sitten kaks koppaa, ku se oli kattomas sitä me kersat. Isä oli tehny kaks koppaa. Mulla on se yks koppa vielä ehjänä tuolla. Poika sitä ei puulaudan päällä ymmärtäny. Mä että vien tuon. Se on isän tekemä.” M

” Pärekkoppia. Joo niitä oli. Joo Kosken Eeli tuli aina melkeen joka toinen talvi Lehtimäeltä tai Soinista. Se Koskenmäestä valitti monta kertaa loukus, ku se valitti mäntyä. Se ei saanu olla yhtää kiero ja kaatoo sen. Sahas kahden kolmen metrin pöllejä. Se veti puukoolla. Ensin halki ja päreitä siitä ison kasan.” M

” Jostakin se oli näistä tuota niin. Se oli meillä. Ne lähti isän kans hakemaan hevosella mettästä aineen ja. Sitte tuota siinä meni pari päivää kun kaiken kaikkiansa siinä hommassa. ” M

6.3.3 Jouhiat

Jouhista valmistettiin kaikenlaisia asioita. Muun muassa niistä tehdyt pieksut herättivät paljon muistoja ryhmäläisillä. Jouhia saatiin hevosilta ja lehmillä. Niistä rakennettiin myös pauloja, joita käytettiin metsästykseseen.

” ” Tiina oli vuoden vanha. Kololuoman suutari mäenpäästä teki sellaiset pienet pieksut ja sairaalassa oltiin sitten, niin lääkärit ja hoitajat tuli, että mistä tuollaisia saa ostaa ja mähän annoin nimen sitten, että mistä saa ostaa.” M

” Ei hevosenjouhesta. Kyllä se oli joku pellava. Pellavasta tehtiin se pikilanka. Mutta hevosen jouhia käytettiin harjaan ja kaikkee muuhun. Isä opetti meille sitten, että hevosenjouhesta otti pitkän jouhen. Kolome neljä jouhta. ne piti punoa. Tehtiin linnunpauloja. Me oomma saanukkin niitä. Eihän pyytää saanu, mutta Aarnen kaa pyydettiin. Mutta siinä olikin temppu, ku me saatiin koppelo, että kumpi sen tohtii viedä kotia. Millä me oomme saanu sen ? (naurua) ”M

6.3.4 Valokuvaajat

Valokuvaamisessa keskustelua herättivät poseeraaminen, valokuvan teettäminen ja juhlakuvat.

” Mä muistan siitä Norpakasta ku se tuli meille. Olikohan äiti käskeny kuvaamaan. Aatos oli pikkuinen. Se oli muutaman vuoden. Laitamäellä oli variksenpesä, niin mä tiesin. Mä en menny kuvahan ja isä haki mun kans variksen munan ja mulla on siinä valokuvassa variksen munat kädessä. Se puu on vieläkin pystyssä. Mä en oo antanu kaataa. Mulla kädet enää ulotu sen ympärille. Mä sanoin Timolle, että tuota ei saa ikään kaataa. (naurua) ” M

6.3.5 Suksisepät

Suksien tekijöistä muistot luonnollisesti siirtyvät hiihtämiseen. Ryhmäläiset muistelivat hiihtokilpailuja, mäenlaskua ja menestyksekkäitä urheilijoita. Keskustelu ajautui myös torppiin.

”Mä muistan aina huhdankosken Antton, ku se hiihti villahousuilla. Alla oli tietysti jotain, mutta se oli niinku. Siellähän oli kovia hiihtäjiä.”

” No suksista tuloo se mielee, että kun tuossa oli koskenmäki ja siellä hyppööteltiin ja tehtiin iso hyppyri, ni mullaki sukset edestä pelliitetyt ja takana pelliitetyt. Leivinjauhetta kaadettiin, että saatiin pelliitettyä sukset. Piti itte pelliittää” M

” Huhtalan Eino ja Anssi ja oliki siinä ketä poikia nuoria poikia koskenmäellä tehny hyppyriä ja mä asuin kylällä ja mä tulin tänne suksilla. Ne hyppäs ja mä että ette te tuon pitemälle pääse, Minä näytän kuinka mennään. Mä hain vauhtia ja mä ponkaisin. Sauvat piti jättää pois ja minähän menin, vaikka kuinka kuus seittemän metriä, mutta mä kaaduin mahalleni ja katajapuskasta läpitte ja aivan kuulkaa naapoksia kaikki täynnä. Niitä neulasin oli joka paikka täynnä. Poijjat kehu, että ei he nuin viitti tehdä. (naurua)” M

6.4 Siirtolaisuus muistoissa

Siirtolaisuuteen ryhmäläiset keskittyivät kahdesta eri näkökulmasta muistoissaan. Koska Etelä-Pohjanmaalle tuli paljon ihmisiä Karjalasta Sotien aikaan, niin yhdellä kerralla paljasjalkaiset pohjalaiset olivat äänessä, ja muistelivat miten he kokivat siirtolaisten tulon. Toisella kerralla taas siirtolaisena muuttanut karjalainen kertoo omasta näkökulmastaan muistoja ja kokemuksia. Joka tapauksessa asia on ollut merkittävä ja ainutlaatuinen kaikille.

6.4.1 Karjalaiset

Talvisodan ja jatkosodan aikaan Karjalasta tuli paljon siirtolaisia Länsi-Suomeen. Tällaiset tapatumat ovat jääneet ryhmäläisten mieleen, koska se aiheutti erilaisia järjestelyitä monessa asiassa. Karjalaisille piti keksiä asuinpaikat. Koulut tulivat täyteen oppilaita. Myös karjalaisten ja etelä-pohjalaisten välillä olevat kulttuurierot tulivat selville muistoissa. Eroja löytyi muun muassa leivän leipomisessa ja vanhempien teitittelystä. Uusia ystävyysuhteita syntyi, jotka muistetaan vielä tänäkin päivänä. Myös alueelliset erot murteissa näkyivät ryhmäläisten keskusteluissa.

” Minä voin ainakin sanoo sen, että se kieli oli sellanen mitä piti hävetä niin mahottomasti. Lapsena ja koulussakin, kun sattuu joskus lipsahtamaan, niin hävetti, vaikka ei siinä nyt mitään ollu.” M

” Sitten on vielä se ruisleipä. me karjalaiset leipo aina ruisleivän kotona ja se oli täällä täällä oli se sekaleipä sitten. Sitten joskus tuota muistan Esko ja Ahtikin tartti vaihtaa sitä ruisleipää, niin reikäleipään keskenänsä. Tosi hyvää se sekaleipä sitten.” M

” Muuta siinä sitten sattuu kyllä kun sijoitettiin Kauhavalle ja esimerkiksi Kiuruvedelle. Nii siellä semmosiakin tapahtu, että sieltä pohjois päästä Kiuruvettä oikeen huonoja paikkoja, niin niitä sitten osotettiin jollekin. Jotku lähti sinne. Ja se oli kyllä oli kyllä vaikeeta tapauksia. Siellähän ei menestynyt oikeen muut ku heinätki. Nii niin siihen tuli katkeruutta sitten kovastikin. Mä kävin kerran. Ei sinne voinut oikeen toista kertaa mennä. Ne oli niin katkeria siitä ööh tällänen tila annettiin. Se oli asu aivan mettä siihen aikaan. Mettäaluetta ja suota” M

6.4.2 Siirtolaiset

Siirtolaisia muisteltaessa ryhmäläisten muistot menivät erilaisiin aiheisiin. Näitä olivat persoonat, tavat, koulumuistot, kessut, kalastus, leipäkerjuu, televisio, radio ja Amerikkaan lähtijät. Koulumuistoihin taas liittyi ankara opettaja, jonka pitämää

kuria ryhmäläiset yhdessä muistelivat. Koulussa opetetut aineet olivat myös heidän mielessä. Myös traaginen kuolema aiheutti keskustelua ryhmäläisten kesken.

” Mulla ois hyvä. Annalan Arto muisteli kans. Kehu, että heillä oli vanha mummu ja paappa sitte siirtolaisina. Paappa paino heti Lappajärvelle kalahan, kun se tänne vähän kotiutui. Ja kehu, että mummu odotti, että maitoauto tuli sitten. Tuliko se sitten Lappajärveltä asti tuotiin maitoja meijeriin. Joka aamu meni odottamaan, että kalat tuli. Täällä perkas kalat ja myi sitten. Sai vähän rahaa niistä sitten. Se mummu oli aina kehunu, että kalluu vaan työntää, ettei miestä näy, ku se oli monta viikkoo, ettei käyny kotonakaan. (keskustelijat nauravat yhdessä) Ja se aina meni kuuntelemaan. Oli aina kalakukkoo hakemassa. Kalluu vaan työntää. Ei miestä näy.” M

” Ambulanssi meni kauhialla vauhdilla luostariin päin. Se oli jo siinä neljän viiden kieppeillä. Mitähän mahto olla kello, kun se meni. Pian se tuli takaasin, ja siinä vaan joku sano, että herroja siinä vaan kyytittiin. Sitten tuli pian tieto, että Suloa on ammuttu. (kuuntelija kauhistelee tapahtunutta) ” M

”Mulle jäi aina näistä Vikloista se mieleen, kun ne kuivas sitä lihaa siellä rästäissä” N

6.5 Tulosten tarkastelua

Tutkimukseni tarkoitus oli kuvata mitä Hirvijoen kyläläiset yhteisöllisesti muistelevat. Tavoitteena oli löytää yhteisölle merkityksellisiä muistoja. Lisäksi tavoitteena oli miettiä mitkä asiat olivat edesauttaneet yhteisöllisyyttä. Tulokset-osiossa olenkin luetellut, mitä hirvijoen kyläläiset muistelevat. Merkityksellisiä muistoja poimiessani, jouduin tulkitsemaan tuloksia. Ensimmäisenä mieleeni erottui, että sellaiset muistot, joihin liittyi yhdessä tekeminen, olivat merkityksellisiä ryhmäläisille. Samoin erilaiset perinteisiin liittyvät muistot, kuten perinneruuat aiheuttivat keskustelua erityisesti ja olivat merkityksellisiä. Monen muisteltavan aiheen aikana esille tulivat erilaiset saavutukset erityisesti urheilussa, joten tulkitSEN asian olevan merkityksellinen yhteisölle. Huvit, kuten tanssit ja päihtyminen olivat muistelun keskiössä useasti myös, joten niiden merkitystäkään ei voi vähätellä. Aineistossa esiintyi termi ”riiaus” useasti, joka oli itselleni vieras. Se tarkoittaa vastakkaisen sukupuolen tapailua. Seksuaaliviettiin liittyvät muistot tulkitSEN siis merkityksellisiksi

myös työssäni. Edellä mainitut asiat, jotka ovat olleet merkityksellisiä, ovat myös osaltaan edesauttaneet luonnollisesti yhteisöllisyyttä. Tulkitsen, että yhteisöllisyyttä eivät ole auttaneet pelkästään iloiset asiat, vaan myös surulliset asiat. Esimerkiksi yhteisen tuttavan kuolema on tuonut ihmiset yhteen. Perinteisiin liittyvät asiat samoin ovat edesauttaneet yhteisöllisyyttä. Kiinnitin myös huomiota aineiston analyysissä ryhmäläisten tunteisiin. Kukaan ei ainakaan itkenyt, tai ollut huomattavan surullinen heidän muistellessaan. Naurua tuli sitäkin enemmän. Kauhistelua ja hämmennystä aiheutti ainakin se, että jotain traagista oli tapahtunut, kuten äkillinen kuolema.

7 POHDINTA

7.1 Johtopäätökset

Tämän työn tarkoituksena oli kuvata mitä Kauhavan Hirvijoen kyläläiset yhteisöllisesti muistelevat. Työn toimeksiantajana oli Raha-automaattiyhdistyksen tukema ”Kulttuurista muistoja”-hanke vuosille 2012-2015. Hankkeen aikana muisteluryhmä oli kokoontunut useita kertoja. Tavoitteena tällä työllä oli löytää pienelle kyläyhteisölle merkityksellisiä muistoja.

Yhdeksi pääluokaksi tuloksissa tuli yhdessä tekemisen muistot. Ryhmäläiset kertoivat, että heidän näkemyksensä mukaan on vaikea saada talkootyöhön ihmisiä enää. Yhteisöllisyyden teoria tuki tuloksia. Einola & Moilanen (2013) mukaan yhteiskunta on muuttunut individualistisemmaksi. Seuraava asia liittyy tappeluihin, joita hirvijokiset muistelivat iloiseen sävyyn. Uudemmissa teorioissa on tutkittu, että erimielisyydet ja ihmisten väliset ristiriidat tuovat omalla tavallaan yhteisöllisyyttä (Einola & Moilanen 2013). Tulkitsen näiden tappeluiden edistäneen yhteisöllisyyttä, vaikka kyläläisillä varmasti olikin erimielisyyksiä, joista tappelut syntyivät. Ryhmäläisten muistellessa heistä paistoi monissa asioissa keskinäinen ymmärrys, jota yhteisöllisyyden teoriassa painotetaan.

Vallejo Medina ym. (2006) painottavat, että vertailu on tärkeä osa muistelua. Hirvijokisista huomasin, että arjen muistoja oli helppo vertailla nykypäivään. Muisteluryhmää koskevassa teoriassa käy ilmi, että keskustelu on hyvä aloittaa jollain kevyellä aiheella (Gibson 2006). Mikäs onkaan sen kevyempää, kuin muistella arjen muistoja. Keskustellessaan arjen muistoista ryhmäläisten puheet menivät työhön. Heidän puheistaan sain sen kuvan, että miehet ovat olleet perinteisesti niin sanoituissa ruumiillisissa töissä. Tutkimuksissa miesten muistot ovatkin liittyneet ruumiiseen (Vallejo Medina ym.2006). Myös tappelut liittäisin ruumiiseen.

Muistelun teoriassa mainitaan, että miesten muistoissa heidän saavutuksensa ovat olleet erityisen tärkeitä. Tämä näkyi selvästi monella miespuolisella ryhmäläisellä, heidän muistellessaan. He muistelivat muun muassa palkintoja urheilukilpai-

luissa ja voittojaan tappeluissa. Vallejo Medina ym. (2006) kirjoittavat, että keski-ikään liittyvä muisteluteema voisi olla uralla eteneminen. Aineistossani nousi esille ryhmäläisten ylpeyden aiheet sukulaisistaan ja tuttavistaan, jotka olivat taitavia ammatissaan. Psykologisesti katsottuna vanhus voi vahvistaa minäkuvaansa ja sitä kautta omanarvontuntoaan muistelun avulla (Hohenthal-Antin 2009). Ryhmäläisten muistellessa omia taitojaan ja saavutuksiaan he pääsivät tällaisiin tuntemuksiin kokoontumisten aikana.

Einola & Moilanen (2013) kirjoittavat, että jaettu kulttuuri ja jaettu merkitys tuovat yhteisöllisyyttä, sekä samalla erilaistuminen tuo tietynlaista yhteisöllisyyttä. Tämä näkyy ryhmäläisten muistoissa, kun he muistelevat karjalaisten siirtolaisten tuloa Etelä-Pohjanmaalle. Heillä oli ollut erilaisia tapoja, esimerkiksi ruoka- ja tapakulttuurissa. Lisäksi sota-ajan kokemukset tulevat esiin teoriassa, sekä tutkimusaineistossani. Molemmissa huomaa, että yhteisöllisyys on vahvistunut.

7.2 Oppimiskokemukset

Laadullinen tutkimustyöni oli ensimmäinen kosketus tutkimusmaailmaan itselleni. Aluksi se tuntui haastavalta ja tuotti harmaita hiuksia. Kun työn litterointivaihe oli ohi ja työ alkoi edetä, niin sen tekeminen ja systemaattinen tiedonkeruu tuntui enemmän ja enemmän mielenkiintoiselta. Lisäksi se oli opettavaista. Huomasin, että työstäminen onkin vapaampaa mitä olin ajatellut. Koko opinnäytetyöprosessi tuki tutkimuksellista työtettä. Siitä on varmasti hyötyä tulevaisuudessa, jos miettii jatko-opintoja tai kehittämistyötä urallani. Kirjallisen ilmaisutaidon koin kehittyneen huomattavasti opintojeni aikana. Opinnäytetyö viimeisteli kirjoittamisen oppimisen hyvälle tasolle.

Muistelusta itsessään on tehty paljon tutkimuksia, mutta yhteisöllisestä muistelusta, niitä ei löytynyt kovinkaan paljon. Jatkotutkimusaiheita yhteisölliseen muisteluun siis on, kun miettii vähän erilaista tutkimusotetta. Jatkotutkimuskysymys voisi liittyä aiheeseen, että millaiseksi vanhuksat muistelun kokevat. Millaisilla keinoilla muistoja herätellään vanhuspalveluyksiköissä, olisi myös mielenkiintoista.

Työstäni ajattelen olevan hyötyä itseni lisäksi myös yhteistyötaholle Kauhavan Hirviöjen nuoriseuralle. Yleisesti kaikki vanhusten kanssa työskentelevät olisi hyvä saada ymmärtämään muistelun merkitys syvemmin. Tämä auttaisi heitä ottamaan muistelun tuomat voimavarat esille. Työni teoria osuuksissa käsittelin muun muassa muisteluryhmää. Tulevassa työssäni geronomina on hyvinkin todennäköistä, että olen itse ryhmänvetäjänä muisteluryhmässä. Työtä tehdessä muistelun terapeutitiset vaikutukset tulivat selväksi, ja muistelun kautta ikäihminen voi kokea olevansa ainutlaatuinen. Kaikkien elämäkokemukset ovat arvokkaita. Työni aikana sain paljon tietoa miten edistää vanhuksen sosiaalista osallisuutta. Toimeksiantajana toimiva hanke antoi tietoa erilaisesta projektityöstä. Mielenkiintoisinta työssä oli kuitenkin seurata ihmisten käyttäytymistä. Kauhavalaisten ja etelä-pohjalaisten ihmisten kulttuuri ja murre ovat erilaisia verrattuna muualle Suomeen. Työmäärä oli mielestäni sopiva yksin tehtäväksi. Jos olisin tehnyt työn parin kanssa, niin luulen, että se olisi auttanut pysymään paremmin aikataulussa.

7.3 Eettisyys

Tutkimusmaailmassa pitää aina ottaa huomioon eettisyys. Varsinkin ihmistieteissä eettinen pohdinta tulee kysymykseen joka vaiheessa. Työssäni en ollut kasvokkain tutkittavien kanssa, vaan se perustui valmiin dokumenttiaineiston varaan. Siitä huolimatta eettisyys huomioidaan. Teemahaastattelun aikana ilmenevistä eettisistä ongelmista ei ole mitään valmista listaa, mutta on asiaan kuuluvaa miettiä yleisiä eettisyyteen liittyviä asioita. Tutkimuksen tarkoitus tulisi miettiä niin, että tieteellisen tiedon ohella, myös tutkittava oleva tilanne saataisiin inhimillisemmäksi. Suunnitteluvaiheessa eettinen kysymys koskee kohteena olevien henkilöiden suostumusta haastatteluun. Lisäksi mietitään mitä seurauksia tutkimus voi aiheuttaa tutkittaville henkilöille. Haastateltavien henkilöiden tulee olla selvillä haastattelutilanteessa tietojen käsittelystä. Haastattelutilanne voi myös aiheuttaa tuntemusta haastateltavalle. On siis mietittävä miten lähelle haastattelu voi mennä, että se on terapeutista. Aineiston purkamisessa, eli työssäni litterointivaiheessa luottamuksellisuus nousee erityisesti esiin. Litteroidessa jouduin ottamaan huomioon, kuinka tarkasti noudatan haastateltavien suullisia lausumia. Kirjoitin litteroidessani

vain keskustelijan sukupuolen. Näin ryhmäläiset voivat vain itse tunnistaa kuka on muistellut mitäkin. Aineistoa analysoidessa huomio keskittyy siihen, että miten syvällisesti ja kriittisesti muistoja ja suoria lainauksia voidaan tulkita. Voivatko ryhmäläiset sanoa mielipiteensä siitä, miten heidän lauseitaan on tulkittu. Työtä tehdesäni olen yrittänyt esittää, niin varmennettua ja todennettua tietoa, kuin mahdollista. Haastattelua raportoidessa on otettava huomioon luottamuksellisuus. Siitä voi olla seurauksia muisteluryhmälle tai yhteistyökumppaneille, jotka tulee ottaa huomioon. (Hirsjärvi, Hurme 2008, 19-20.)

Ihmistutkimuksissa olennaisin periaate on yleensä informointiin liittyvät asiat kuten suostumus, luottamus ja seuraukset sekä yksityisyys. Haastattelua apuna käytettäessä eettistä pohdintaa aiheuttaa usein se, että miten paljon tutkittavalle kerrotaan tavoitteista tai yksityiskohdista tutkimuksessa. Tieto voi vaikuttaa tuloksiin, tai tutkittava käyttäytyy eri tavalla, kun tiedostaa asiat. Periaate on, että haastateltava on suostunut asianmukaiseen informaatioon. Tutkimuksen kohteena olevien ryhmäläisten tulee voida hyväksyä tai kieltäytyä osallistumisesta. (Hirsjärvi, Hurme 2008, 20.)

7.4 Luotettavuus

Reliaabelius ja validius ovat käsitteitä, joilla tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan. Näitä käsitteitä käytettäessä tutkijan tavoite on päästä objektiiviseen todellisuuteen tai totuuteen. Käsitteitä voi käyttää mittaamisesta tai tutkimisesta. Reliaabelius on sitä, että kahdella kerralla tutkittavaa henkilöä saadaan sama tulos. Toinen keino on, että kaksi arvioijaa päätyy samaan tulokseen. Kolmas tapa on, että kaksi rinnakkaista tutkimusta päätyy samaan tulokseen. Validiteetilla tarkoitetaan tutkimusmenetelmän ja tutkittavan kohteen yhteensopivuutta. Aineistoa laadullisesti analysoitaessa lähelle reliaabeliuden käsitettä mennään, kun mietitään aineiston laatua. Tämä koskettaa paremminkin tutkijan toimintaa, kuin haastateltavien vastauksia. Asia koskettaa sitä, että onko koko aineisto otettu huomioon. Litterointi täytyy tehdä huolellisesti. On myös tärkeää, että tulokset ovat niin suoraan tutkittavien ajatusmaailmasta, kuin mahdollista. Huomioon otettava asia on, että haastattelujen tulos aina seurausta haastateltavan ja haastattelijan yhteistoiminnasta. Va-

lidiuden toteamisessa voidaan käyttää triangulaatiota. Triangulaatiolla haastattelun tietoja vertaillaan muista lähteistä saatuihin tietoihin ja näin voidaan saada vahvistusta ja luotettavuutta tuloksiin. (Hirsjärvi, Hurme 2008, 185-187.)

Litteroinnin jälkeen aineisto oli vielä tuoreessa muistissani, joten luotettavuuden parantamiseksi aloin tekemään sisällönanalyysiä niin pian kuin mahdollista. Litteroinnin luotettavuutta olisi voinut parantaa vielä lisää niin, että olisin pyytänyt jonkun henkilön vielä litteroimaan toisen kerran valitut otokset. Kävin aineiston läpi kolme kertaa sisällönanalyysiä tehdessäni, jotta luotettavuus parani. Mielestäni se oli riittävä määrä poimimaan oleelliset asiat aineistosta tuloksiin. Haastatteluaineiston luotettavuus on kiinni sen laadusta. Työssäni ryhmäkeskustelunauhoitukset olivat hyvin kuuluvia, mutta päälle puhumista tuli osittain, joten joitain tärkeitä kohtia saattoi joutua ohittamaan. Jos olisin itse ollut paikan päällä vetämässä muistelu ryhmää, ja ollut haastattelijan asemassa, niin se olisi myös parantanut luotettavuutta.

LÄHTEET

Aaltola ja Valli ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. 2001. PS-kustannus Jyväskylä

Eilola J, Moilanen L-K 2013 Yhteisöllisyyden perintö. Tutkimuksia yhteisöistä eri vuosisadalla. Vantaa. Hansaprint oy.

Gibson, F. 2006 Reminiscence and recall : practical guide to reminiscence work. London : Age Concer.

Hirsjärvi, S. Remes, P & Sajavaara, P. 2009 Tutkija ja kirjoita. Kustannusosakeyhtiö tammi

Hirsjärvi, S. Hurme, H 2008 Tutkimushaastattelu. Gaudeamus helsinki University Press Oy Yliopistokustannus, HYY yhtymä

Hirsjärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hohenthal-Antin , L 2009. Muistot näkyviksi : muistelutyön menetelmiä ja merkityksiä. Jyväskylä. PS-kustannus.

Homila, M. 2001 Kylä. Karisto Oy:n kirjapaino Hämeenlinna 2001

Korkiakangas, P. 1999. Muisti, muistelu ja perinne. Teoksessa: Lönnqvist, B., Kiuuru, E & Uusitalo, E(toim.) Kulttuurin muuttuvat kasvot : Johdatusta etnologiatieteeniin. Helsinki: Suomalisen Kirjallisuuden seura.

Leinonen, S 2010. Yhteisön muisteltu muutos. Etnologinen pro-gradu tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Muistiyhdistys. 2014. Kulttuurista muistoja –hanke. [verkkajulkaisu] [viitattu 7.4.2014]

Saatavana:

<http://www.anvianet.fi/muistiyhdistys/index.php?page=kulttuurista-muistoja>

Saarenheimo, M 1997. Jos etsit kadonnutta aikaa. Osuuskunta Vastapaino.

- Sim, R. 1997. Reminiscence Social & creative activities with older people in care. Bicester oxon OX6 OST: Winslow
- Toim. Toivola, I., Rintala, E. 2007. Hirvijoki, kotokylä Kauhavalla. Ykkös.offset Oy, Vaasa.
- Tuomi J & Sarajärvi A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi?
- Vaasan yliopisto 2001. Tuhat vuotta pohjanmaan historiaa. Levon instituutti Avoin yliopisto.
- Vallejo Medina, A., Vehviläinen, S., Haukka, U-M.,Pyykkö, V. & Kivelä, S-L. 2006 Vanhustenhoito. Porvoo: WSOY
- Vilkkä, H. 2005 Tutki ja Kehitä. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

LIITTEET

Liite 1: Sisällönanalyysi

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka	Kokonaisuus
" Varmasti muistaa, ku täällä pidettiin näitä haasteajoja."	näytelmät, lausuntaa ,tanssit, iltama, haasteajot, kruununhääät, kesäjuhlat,, kilpailut, päivätansseja, kuorulaulu, läksiäiset	Nuorisoseurantoiminta	YHDESSÄ TEKEMISEN MUISTOT
" Vielä on kaksi ja puoli tuntia aikaa tanssia."	Tanssit, juhlat, Kiertävä elokuvateatteri, hartaustilaisuus, seurat, nurkkatanssit, partteenkoljaaset, raamattupiiri, rääpiäiset, Nyrkkeilyottelu, pikkujoulu, lauluesitykset, kuolema	Työväentalo	YHDESSÄ TEKEMISEN MUISTOT
"Se oli se kökkähenki siihen aikaan. Se oli kökällä tehtiin paljo"	talkootyö, aikaansaannokset, tapahtumat, hankkeen rahoitus.	Kylätoimikunta	YHDESSÄ TEKEMISEN MUISTOT
" Minä oon ollut Tahvalan liron kans töissä siinä. Ensimmäinen työpaikka siinä osuuskaupalla. Leikkoonu kuponkia. Sokerikuponkia, ja mitä nyt niitä vehnäjäuhokuponkia."	Kulkukauppiat, osuuskauppa, kahvila, yksityiskauppa, parturi, säännöste-lyäika, kallion kauppa, Nälkäsilta, isotappelu,meijeri, sivumyymälä, tuulimylly, laajankauppa, salonkauppa, työväenkauppa	Kaupat	ARJEN MUISTOT
"No emmä tiä kyllähän Hirvi-joella on keitetty pontikkaa-kin."	Kieltolaki, 30-luku, levittäjät	Pirtuaika	ARJEN MUISTOT
"Kuunneltiin vähän salaakin, että mihinkä kukakin soitti"	automatisointi, työntekijät,	Puhelinkeskus	ARJEN MUISTOT
" Ja sillä oli rintatakussa sel-laset kuviot, niinku armeijan takissa. Mulla on se jääny mieleen hopija kultanapit (naurua)"	alku, sulkeminen, pyhäpos-ti, Rapaneva, postipaikat, työasu, kulkupelit,	Postinkanto	ARJEN MUISTOT
"Isää on ollut kaksikymmen-täseitsemän vuotta hoitanu Jylhän sähkölaitosta. Ja oon mäkin ollut kahtena keväänä pyörittämäs vesivoimaa siel-lä"	sähkön tulo Hirvi-joelle, Jylhän sähkö, vesivoima	Sähkö	ARJEN MUISTOT
" Nii näistä sepistä mitä täällä nyt on ollut hirvi-joella, niin mulla niistä tuota hyvinkin tarkkaa tietoa, kun ne on mun sukulaisia..."	Sukulaisia, hammaslääkäri, puukko, viikate, työkalut, suutarit, räätälit, elämän-rytmi, lahjakkaat sepät, tinuri,	Sepät	TAITAJAT MUISTOISSA
"Mä muistan aina huhdan-koosken Antton, ku se hiihti villahousuilla. Alla oli tietysti jotain, mutta se oli niinku. Siellähän oli kovia hiihtäjiä."	hiihtäminen, sukset, torppa, hiihtokilpailut	Suksiseppä	TAITAJAT MUISTOISSA
" Isä teki sitten kaks koppaa, ku se oli kattomas sitä me kersat. Isä oli tehny kaks koppaa."	pärekoppa, längentekijät	Kopantekijät	TAITAJAT MUISTOISSA
" Tiina oli vuoden vanha. Kololuoman suutari mäen-päästä teki sellaiset pienet pieksut..."	pieksut, hevosenjouhet, lehmänjouhet, paula,	Jouhiat	TAITAJAT MUISTOISSA